

המציפה

עתון שבועי

ככל עניני רחיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם הווספה הספרותית החדשה ירמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
רבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה כלי הווספה הספרותית אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי נדל השטח

ברכת מו"ש חצי הכתר. כראש גליון שני כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להוריענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה

"HAMICPE"

ui. Sw. Sebestyana 32. Kraków. (בחצי לארץ להוסיף: Oesterreich)

Kraków, 10 Kwietnia 1908.

גליון טו.

קראקא, ט' ניסן פ' כצורע תרס"ח.

זה כבר אבל אלה, מלכד שאינם רבים ביותר, הנה טרודים הם בעניניהם הפרטים ואין ביכולתם להתעסק ביסוד אגודה בסבלנות וכמרחץ, ולכן כל עיד לא נצליה למשך את לב הצעירים אחרי ה"מורחי", או לעולם יהיה לנו רק "ועד לפי שעה" של "מורחי" ולא הסתדרות, "מורחית".

וצעירים, שהנם ציונים זה כבר ושעפ"י דעותיהם ודרכי הייהם מוכשרים הם להנכס לתוך הסתדרות ציונית מורחית, בסדומה שאינם מעטים כלל בנגוציא, כי היא ארצנו היתה מאושרה כל כך שלא לסבול מתקופה ארוכה של השבלה בוגדה, ועמנו פה היה על פי רוב שוקט על שמריו הרוחניים עד בוא הדעה הלאומית ותעורר תנועה ברחוב היהודים, ואשר ע"כ הלאומיים העברים הנלוציים הצעירים נתחנכו על פי רוב על ברכי היהדות הישנה והספרות העברית החדשה, שבאה להם ביהר עם התנועה הלאומית, הכניסה בהם רק את דעת-העולם ואת ההרגשה האנושית הלאומית. אבל בעיקר ודבר נשאר עוד מתערים על אדמת מטענו, היהדות המסורתית ועובדה היא שרוב הצעירים הלאומיים קוראי עברית בארצנו מתנהגים גם כדרכי הייהם הפרטיים על פי חקי היהדות המסורה. וא"כ מי זה מעכב בדבר, כי כל הצעירים האלה, שכמה וכמה מהם — ודוקא שלא מן הנרועים בלאומיים הציונים — אינם שייכים לשום אגודה ציונית מפני שאין הנהגת האגודה מתאמת לרוחם ולא יוכלו להיות אחראים בעד כל מעשיה. ואלה השייכים לאיזו אגודה אין רשום נבר בה כלל והיו בלא היו, היתה שעבודתם היתה יכולה להיות לברכה באגודה

חסר לראבוננו היסוד הזה החשוב ביותר: הדור הצעיר אינו הונה תהת דגלה. ומטעם זה נראה לי קול הקורא הזה, הפונה עוד הפעם אל הרבנים ובע"כ החרדים, העומרים עד כה מבהוץ להתנועה הציונית ומשתדל לקרב את הדעה הציונית אל לבם בתור הפתרון האחד לשאלת היהודים החסרות והרוחנית ולהניעם להסתפח על תנועה זו תחת דגל ההסתדרות המורחית — כקול קורא במדבר; כי באמת מי ומי מבעה"כ החרדים מוכשרים לשמוע לקול קורא זה ולהסתפח מהרש על התנועה הציונית? העם המרוד, שאין זמנו פנוי כלל לעיין היטב מתוך ישוב הדעת כמהות איזו תנועה, יכול להסתפח על הציונות רק בעת תקופתה הראשונה, תקופת הרעם והרעש, או בעת אשר אכן מקיר קראה את הפרוגרמה הבולית והכל קווי לישועה קרובה. אבל עתה, בעת שהתנועה מתפתחת באופן טבעי ומהוץ, היש תקוה, כי יסתפחו עליה פתאם בכח "קול קורא" אחד המונים של יהודים חרדים עד כדי יצירת הסתדרות חדשה? צריך היה שתוסד מקודם ההסתדרות "המורחית", שיוסדו אגודות ציוניות מורחיות בכל עיר ועיר ואלו יכולות היו ככח הנהגתן הטובה ועבודתן הפוריה להיות אח"כ לאמצעי תעמולה טוב בין שדרות היהודים החרדים הבלתי ציונים. אבל ליסד בפעם אחת הסתדרות ציונית חרדית של חברים חדשים הורים לציוניות עד כה וכל זה בכח קול קורא אחד, זהו דבר שאי אפשר. — וככן נחווין היה ליסד מראש הסתדרות ציונית מורחית, שתכליל את אלו החרדים, שהנם ציונים

מיכר שפאץ
מאורשים
ליוענסק
שרה שפיטץ
מאורשים
דראהאביטשאק
האבראמיל.
הנני מברכים כהדרת כבוד את הרב הנאון חובב ישראל מורנו ורבינו ר' גדליהו שמעלקים אבר"ק פרמיסלא להארם בתו מרת פעשא כמו"מ. מערכת "המצפה".

ה"מורחי" והדור הצעיר בנגוציא.

ב"המצפה" גליון ט' וי' נתפרסמו שני המיטבי קול הקורא "על המשמר חרדים" של הועד לפי שעה להסתדרות "המורחי" בנגוציא, והעובדה, כי אחרי עשר שנות ציונות בארץ בארצנו, שהוא חרדה וציונית כאחת וכלי איזה מסבר מקרי יש לנו כקשוי "ועד לפי שעה" של הסתדרות "מורחית", מראה כבר למדי על הסצב הרעוע של הסתדרות זו, שלא תמצא כלל מהלכים בארץ וכאמת כבר נתחקו רבים על שרש דבר זה, מפני מה לא יציה דבר ההסתדרות כידי החרדים הציונים או האמנם אין כלל חרדים ציונים כנמצא? אבל התשובה על שאלה זו נמצאה עד מהרה: בה כל עם, מפלגה ומעמד המסתדרים מונה בצעיריהם, כי רק צעירים, שלכם רחב ורוחם עף בקרומים, רק הם מוכשרים לעבוד עבודת הכלל. ולהמפלגה החרדית הציונית

הנוראה, נבהלו כל בני הבית וקמו משנתם, אבי הדליק נר ונגש אל מטתי. אני כבר הייתי ער וככ"ו צעקתי עוד פעמים אחרות: "הצילוני, לצים רודפים אחרי". אבי הרגיעני באמרו, כי אין כל פחד, רק חלום שוא והכל בפקד לא יכולתי לעיוב את מטתי, כי הייתי נרעש ונפחד מאד. ראשי היה עלי בגלגל ואברי כבדים ופני רעים מאד. כעצה אבי זקני הניה הסופר את כרו מזווה כביהנו, אמי קראה את שיינדעל "המורדת את ביה הקברות" ו"המכבה נחלים", לשפוך לי דגני. אבי הלך אל יוסיל יונה השו"ב, שילחש לי, ורודי הביא לי קמיע ותלה על צוארי. אינני יורע איזו מהסגולות עזרה לי, אך זאת אני יורע, כי אחרי ימים אחדים הוטב לי. ומני אז והלאה נבר עלי הפחד מפני הבית הבלתי פהור מיום ליום. אולם כימים ההם עור לא ירעהני את תולדות הבית הזה, למי הוא שייך ומתי ואיך באו שמה הלצים, לדור כתוכו. ובגדלי נודעו לי כל קורות הבית מאלף ערתו. הנה אספר לכם רבותי והרעו גם אתם.

הבית הזה עומד בדד סחוץ לשורה על נבעה נמוכה, רחוק מזה ומזה מן הבתים הסמוכים אלו לאלו. מהאומר לכם רבותי, אודה ולא אבוש, כי עדיין הוא מטיל אימה עלי, ובעברי לפניו ביום הנני מסיר את עיני ממנו פשוט ספחד. ומכל שבן כלילה אני טונע

ראגרהא איהו ליהוי פרוונקא, בחרו כי להיות השואל בשמם. וכשוב הרבי מן הקלון נגשתי אליו בשאלתי: "רבי, לץ מה הוא ומה מראהו?" "לץ, ענני הרבי, הוא מין שר רחמנא לצלן, הלבוש בכגרי בני אדם, מראהו הוא כך: אשכנזי נכוה כעני מלך הבשן, בעל שהי שפמות ארוכה וחצי עגולות כמראה קרמא ואולא, על ראשו צילנר נכוה כמנדל ובפיו נוקמרת ארוכה סנעה ער קרסוליו ודרכו להוליך שולל את בני האדם..." ודרך אנב ספר לנו אנדות שונות ע"ד הלצים. אנחנו הקשכנו רב קשב לדבריו וחדדנו למשמע אונינו. הבכר ראה הרבי לץ סימיו? "שאלתי אני, "הלילה וחם, קרא הרבי בקצף, שומה, הכי לא שמעת, כי אוי לו למי שפגע בו בחור כזה?" "...אם כן, שאלתי שנית, מהיכן יודע הרבי את מראהו?" "אני, נמנם הרבי יבא במכוכה, אני שמעתי מוקנים, שקבלו מאבותיהם, שבך מראה לץ..."

ומה הרצו רבותי, פסק יפה היה לי מן השיחה הזאת. כלילה ההוא נדמה לי בחלומי, שאני סיבב בחוץ כחצות הלילה ועובר לפני "הבית הכלה-טהור" ושני אשכנזים נכוהים, בבני ענק מראהם, כמו שהאר לנו הרבי, מתפרצים מן הבית החוצה ורודפים אחרי. "לצים! הרטוהי קול זעקה גדולה וסרה, מתוך שנתי, לצים רודפים אחרי, הצילוני, הצילוני". לקול קריאהי

פיליטון.

בית מושב לצים.

זוכרני כשהייתי נער קטן יראתי מאד מפני הבית הזה, הנקרא כפי יושבי העיר "הבית הבלתי-טהור". ואין כל פלא מדוע כה יראתי, ראשית כי אמי בכית והרבי כחדר הזוהרני המיד, לבלתי גשת אל "הבית הכלתי טהור", כי לצים ומזיקים נמצאים שם ושנית, הבית בעצמו כמראהו המשחת והנורא מפיל אימה מות על כל רואיו ומעיד על עצמו, כי לא מקום לבני אדם הוא, רק שעירים ורקרו שם. אנחנו הידדים אשר כחדר, שפחדנו מאד מפני הבית הזה, ספרנו כיננו תמיד ספורי מעשיות נוראות, שאירעו, בבית הכלתי טהור" ע"י הלצים וה"דכרים הרעים", הנמצאים בתוכו. זוכרני, כי פעם אחת בין השמשות בשעה שהלך הרבי להתפלל מנחה ומעריב, התפחה כינינו ובוה ארוך על סהות הלצים. כל אחד מאתנו חוה את דעתו שונה מדעת חברו ובטעם שבאנו לידי מהלומות. אבל אני הרגעתי את רוחם והצעתי לפניהם, כי נשאל את פי הרבי והוא יכריע.

הצעתי נתקבלה פה אחד, וטן הדין כי קריינא

מזרחית מיוחדת, כי כל אלה יתאחדו לאגודות ציוניות מזרחיות.

אמנם יאמרו, כי אין זכות קיים לאגודות כאלה, יען כי יסודם בדבר עובר, כלומר בהתרתיות של הצעירים העברים הגלוציים שמקורה לדעת קצת רק בצרות-המבט, בהרגל ובהתבטלות הגלוצית. אבל את אפסות דעה זו נוכל להוכיח באמת ופך בהוסד ההסתדרות המזרחית הגלוצית הצעירה על בסיס נכון, רק אז אפשר שיוכתחו, כי לא מחמו הצעות ולא מחמת בטלנות הננו מה שהננו רק מחמת היותנו בניס נאמנים לעמנו, איש קימו אל תובס את הדעה הלאומית המזרחית עד כמה שהיא מועלת לחוץ סצבנו בתוך יהודים אבל לעולם לא ירשו כי תנוול המזרחיות מהם ביד ימין יותר סמה שנתנה ביד שמאל. מעלתנו היתרה — גם מנקודת הראות הלאומית כלכד — היא כי הגורמים הפנימיים של היהדות ההסתדרות השפיעו על התפתחות הרגשתנו הלאומית בהמדה המרובה ביותר, ואם זה ודאי, כי בכחינה זו נעלים כל הלאומיים העברים ככלל על הלאומיים היהודים, "מני האריות", הנה אנחנו בכחינה זו הלאומיים שכלאומיים, אנחנו לא נצרכנו להחרגשה הלאומית היהודית, כרי "ל שוב" אל אותה היהדות, שמעולם לא יצאנו מנכולה ואל אותו העם, שמעולם לא הדלנו מהיות שיוכים אליו ככל רמ ה אברינו ושס"ה גירינו, לא, היא כאה לנו כרפואה קורם למכה ותורה אותנו איך לבצר את קיום עמנו ותרכותו כשום לב אל תנאי המציאות שמכפנים ומכחויץ. אנחנו איננו צריכים להשתדל "להגשים את הרגשתנו הלאומית בהיינו המעשיים ולהיות ככל הפרטים היים לאומיים יהודיים פרימיים, כי כל זה עשינו כבר כטרם הגיעה הרעה הלאומית עדינו, כי כל זה עשינו בתוך יהדות מסורה העוברת בירושה מאבות לבנים זה אלפים בשנים. סוף דבר: הלאומיות שלנו היא רק, ורם של היים חדש" בתוך צורות היהדות הישנה ומטעם זה הננו יסוד חשוב מאד בכנין הלאומי הכללי, כי התמונות אמתית של הישן והחדש — האיריאל של כל לאומי מעמיק — רק בנו היא נמצאת באמת ולהוכיח את כל זה ולהשפיע השפעה חשובה ונכרת על ההסתדרות הלאומית הכללית, זאת נוכל רק בעזרת ההסתדרות המיוחדת, הסתדרות ה"מזרחית". ולכן, אחים! אם באמת איננו צבועים, אם באמת רוצים הננו להתחייב באמונה בתורת היהדות וכדרכי החיים היהודיים, כפי המובן היהודי הישן ולהנהיגם גם לבנינו אחרינו, ואם באמת נוכחנו כי גם לצרכי קיום עמנו כהוה ובעתיד רק דרכינו יתאימו ואם באמת — וכמו שנראה להגל מאדע

הרויץ הנודע — אנחנו רוב מנין ורוב לבנין של הלאומיים קוראי עברית בגלוציא או לפחות חלק מסוים שלהם, ויש לנו דעה אחרת על אדות מה שמותר או אסור לכזו ברשות ספרותנו הלאומית, שונה מאותה הדעה השוררת על אדות ענינים אלו מעבר לגבול, ואם באמת לא די לנו מה ש"השלח" יאשים את מספרו ארץ-ישראל, בהתבוללות ערבית ו"העולם" מצדו יזכר על אדות "הלניות" ו"זמה" שב"השלח" ורוצים הננו, כי כ"מקדשינו המעטים" ו"בעולמינו" העברים לא יהיה מקום נב לשלשתן ביהוד, או החובה עלינו להופיע בגלוי בתור מה מזה שהננו ולהשתדל בעד הגשמת דעותינו כחיים. נתאגדה נא בכל מקום לאגודות מזרחיות מיוחדות — על תסיכה מצד הבע"כ היהודים נוכל לחשוב מראש בכל מקום — נשתדלה בהוץ הסתדרותנו והרבות אמצעיה ואז נקוה, כי פעולתנו תוכל להיות לברכה ליהדות שבארצנו בפרט ולתנועה הלאומית בכלל. ארצנו — שכפי שנוכחנו בעת הבהירות האחרונות למועצת הממלכה נוסות בה הוב שררות עמנו לעבודה לאומית עצמית — צריכה כלי שום תנאי להסתדרות לאומית, שתעמוד על בסיס החיים היהודיים האמתים ורק כזו תוכל לאסוף תחת דגלה את כל העם ולהתפתח למוסד לאומי מדיני תרבותי וכלכלי, שתעודתו תהיה לשנות את מצבנו לטוב ככל הענינים ולמצוא פתרונים לכל שאלותינו הסבוכות, כי המנהיגים הנוכחים, לסרות אהבתם את עמם עד לירי מסירות נפש, מוכשרים הם יותר לעבודה כלפי חוץ, כי את העם אינם יודעים באמת ולכן אינם מוכשרים להלוך לפניו ככל הנוגע לעבודה לאומית פנימית.

באמור עלינו להסתדר לפי זה לעצמנו. אבל לא חלילה בהמטרה להלחם כמפלגותינו האחרות ולכפות עליהן הר בניית לקבל את דעותינו. דינו להפקיע את עצמנו ואת הסוגינו מתחת עול אחרים ולהשפיע על הרוחות המנשכות במפלגה הלאומית ובספרות הלאומית עד כמה שיוסיקו כחותינו הנשמיים והרוחניים.

אברהם קרייזל (א"כ).

ענינים מדיניים

הפרלמנט האוסטרי. מועצת הממלכה התאספה להועץ בענינים הנחוצים של הממלכה, בקביעות שעור הקליחים לצבא וכספי המניסטריום לעבודה הצבית. ע"פ השנהלות ראש הממשלה הכארון בעק הפסיקו המפלגות האשכנזיות והמשיביות את רוב הלשונות

את הגני מעבור לפני כלל. שוחקים הנכם רבותי על רוח לכי, לועגים אתם לפחדו המרומה לפי דעהככ. אבל אני אומר לכם, כי לוא שמעתם כמותי מפי רבי את המעשיות והאגדות הנוראות על אדות הבית הזה, לוא שמעתם את דבריו, בתחוקי בידיו כזקנו הלכן וכנשאו עינו למרום ואמר: "כה אשמע שופרו שר משיח כמו ששמעתי באוני, בעברי פעם בחצי הלילה לפני "הבית הכלתי מהור", מרגנים בקולות פרועים ומזורים ומיחאים בפ"ס... ולוא ראתם אח"כ את הבית המשונה בחלונותיו השבורים והסתומים כנסרים וכבלווי סחבות, ככתליו החשופים וכצבעיו השונים, שחדת, ירקרק, אדמדום, כי אז כרחם ממנו כמפני מלך בלהות. אבל למה לי להצטרק לפניכם, אם הרצו להאמין לי מיטב, ואם לאו באו נא, כמחולה על מרחוקם, לעירנו ותוכחו דעת, כי יש ויש ממה יפחדו.

הבית הזה נבנה לפני עשרים שנה ע"י שמריד איציק המזוג. מספרים, כי כשהחיל להתעסק בכנין היות כל העיר כמרהק, זקני העיר ספרו כשם אבותיהם, שספרו למו כשם אבותיהם, שקברו מאבות אבותיהם, כי לפנים עמדה "טומאה" על הגבעה הזאת, וככן אין כדאי לבנות פה בית כשביל יהודי, כי ארמה טמאה היא. אולם המזוג היות קצה נאי ולא שם לכו לדברי בני הרור הישן ונבנה רובית הגל ורחב ידיים. ההספרים

אמנם לא אבו לשבור דירות בכית, אבל בעלי בתים פשוטים הרו שם כרחבה והיו נחנים מרירותיהם, כי באמת לא היה אז בעירנו בית, שיכול בתוכו דירות נאות ככבית הזה. לא ארבו הימים והבית היה לשיחה בפי כל יושבי העיר. ומעשה שהיה כך היה. אשת אחד הרירים עירה כלילה על העליה ולא יכלה לרדת עוד, כי מחלת הגוסא (לאתמונג) ר"ל אחזתה. המחלה הזאת היא לפי דעה רבים פעולת "הרכרים הרעים"... וככן התחילו כבר לנמנם בעיר, כי כיהו של ה' שמריל איציק בית בלתי מהור הוא... ביחיד הרבו הזקנים לדבר על המאורע הזה כהתפארם, כי נבאי זאת מראש והזהירו להתרחק מן הבית. לא הועילו דברי הרופאים, שכארו כי רוח כרוך, שעבר בעליה, שחלונותיה פתוחים זה כנגד זה, הסיכ לה את המחלה, כי הלא דקטורים המה ואינם מאמינים כמזיקים. עברו ירחים אחדים ולא קרה שום מקרה רע בבית וכמעט כבר שכחו בעיר את המקרה. והנה לאסונו שר שמריד איציק נולד לאחר מדירי ביתו בן זכר למזג טוב. האב עשה כמו שנהגים כישראל, הרביק פתקאות של שמירה על ארבעת כתלי החדר, לשמור את היולדת וילדה מפני אותה הכת. אבל רכים הזהירו את אבי הילד, כי בכית הזה, שמרגנים אחריו, אין

והקולטורה מעט, למען לא תהיה הממשלה אנוסה לעשות כעשים תשובים כממלכה בני הסכמה הפרלמנט. ההצעות בענינים הנ"ל הוכנסו בהור, "הצעות נחוצות" לנמסר מיד כאיפן שיהיה אפשר לקבוע עוד בחדש הזה את הקומיסיות לבריקת הקליחים לצבא, שהתאחדו בשנה הזאת מפני השמטת הפרלמנט.

החוק המניסטריום באנגליא. ראשה המניסטריום האנגלי קמבר-נרמן הפטר בעבור חליו ונמקימו נהמנה המניסטר לפיניץ אסקוויט לראש הממשלה. החלוק הזה יש לו ערך רב בשמט הממשיה האנגרית וגם בפוליטיקה של חוץ לארץ. קמבר-נרמן הוא רדיקלי וכמעט סיציאלי, הוא נטה לתקינים, שזא את הנאווה הלאומית הנפרזה וככלל הוא איש אשר רוח בן, אשר האידיאלים קדמים לו להשכל הקד. הוא השיב את ככור הלכרליסמוס האמתי לכבירו ואנגליא היתה בימי סמל התהקדמות והישר, ורא כן הוא ממלא מקומו אסקוויט. אמנם גם הוא עד הרברים יחשב, אבל היא נומה יותר לפשרות, הוא חויב עם הזרם הכללי, הוא עובד כמחשבה ולא כרגש. אסקוויט לא ינסה להכזיב מעמרו כמכנה בשביל להכזיב איה רעיון לירי מעשה, יא ישחה נגד הזרם. והזרם באנגליא רחיק מלכרלות ומכ"ש מהקונים רדיקלים סיציאליים, ובהיות אנליא אחת הממלכות, שדעה מברעת כפוליטיקה הכללית ושהשפעתה נכרת בכל העולם, נוכל לשער איזו פעולה יפעל החלוק הזה בעולם.

על המצפה

בשכיר התחיה הצבורית בגלוציא. מנויה וגמורה היא, שתחיה עם שלם, החיה רוחו ואפיו הלאומי, אפשרית היא רק כהיות סמניה נכרים ככל מקצועות חיו הרותנים והגשמיים. אי אפשר להניד על עם, שהוא שב לתחיה רק על יסוד התעוררות כללית כאיזה צד שבהייו. אבל תחיה המתעוררת רק בתוך חקו האחר שז העם נקראת רק שאיפה לתחיה. תחיה אמתית ממשית מיבדתה להקיף את כל שדרות העם, את בני הקלי האיכה הריא, השואפת לתחיה זו. אנחנו הציונים ככל עבודתנו, שהקרשנו לתחיה הלאום לא השגנו עדיין את מטרדתנו המקוה, החינו אמנם אינו צדדים של העם היהודי, "גשמת החיים" של הציונות הקיפה אמנם את הספריות האינטליגנטיות השונות, אבל הרוב, ההמון הפשוט, נשאר כמרגנים חלוי ועומד, מבלי דעת אנה דפנות ואל אינו מפלגת בישראל להתחבר. אחרי הכחירות האחרונות והפרלמנט החלו ההשקפות השונות ע"ד היהדות-הגלוצית להשתנות. העובדה החיה, שהעבור

די שמירה פשוטה, אלא צריכים שמירה מעולה. אבי הילד יצא את כל הדעות כדבר השמירה. הניה את המזונות, תלה קמיעות סכיב סמת היולדת, הניח חומש וספר הזר מהחת לכרה, על הכתלים, על הדלת ועל הארכה ואף על התקרה הדביק "מכתבי יולדת" אין מספר... אך לראכון כל אנשי העיר הלהת היולדת קחלה אנושה ו"כליל המשמר", הוא הלילה המסוכן מאד, שבו אורכה הכת הארוכה, מת הילד וממחרת השיבה גם היולדת את נשמתה ליוצרה. המקרה הנורא הרגיו והעציב את כל יושבי עירנו. בלם ככו על שתי הנפשות האומללות, שהיו לפי דעתם קרבן "הבית הכלתי מהור"...

באותו השבוע עזבו כל הדירים את הכית ונשאר בו אך שמריד איציק וכאמור היה גם הוא שרוי בפחד. אז היו עוד בעירנו הרבה אנשים, כמובן נאורים קצה, שלא האמינו עוד, כי "רכרים רעים" נמצאים בבית המזוג, אולם שמעו והשתופמו, כא מעשה נורא מאד ומפח על פניהם ולמרות רצונם הורו אח"כ הכל, כי שרים נמצאים בכית. המעשה כך היה: כאשר עברו שבועתים אחרי הרעש, שקס בעיר לרגלי מיתת היולדת והילד, קמה הסערה לרממה מעט מעט פסקה השיחה בעיר. והנה קרה מקרה חדש וטור מאד. כשבת אחת צ"נראה פתאום שמריל איציק רץ כמהירות

לפנינו העם הגליצי, שפחה על פני אותם המלגלגים על השפלות המוסרית של גליציה עד שנאלצו להודות, כי אמנם דבר שלא קווי הראם העם הזה, ציונים נבחרו בפעם הראשונה בתור באי-כח העם לבית המחוקקים, "קלוב יהודי" — שהתגשמותו היתה רק חלום נאה — נתיסר בפרלמנט האוסטרי וזה לא נעשה עדיין ברוסיה ובאסטריקה, ששם רוב מנינו ובנינו של עמנו, כ"א להשתוממותנו הגדולה — בגליציה.

אבל למרות השבח הזה, השגור גם בפי העהונים שלנו, עומדים אנחנו ותועים, רואים את אדישותו של ההמון לגבי עקרו של רעיונו, מרגישים אנחנו — ואולי מעלימים רוב הציונים את עיניהם מעל העובדה הזאת על ידי התלהבותם היתרה — שאינו נקודה מרכזית חסרה לנו, שתהיה מכשרה לאחד את ההמון, הרוב שבעמנו — עמנו. הרבה התיגעו אמנם, העסקנים הצביריים שלנו, למצוא את סבת חסר ההתקרבות הזאת, אבל לדאבונם כרום לא העלו כידם, יען כי לא מתוך השקפה ריאליה דנו מה שדנו, אלא רק לשם נגיעה בעלמא. — חייבים המשקים — אומרים הציונים — ואולי הצדק אתם, חייבים אולי אותם עוכרי עמנו, המוכרים את עצמותם ואת עמם, חייבים אולי אותם, "אפוסרופסי היהדות"; אבל — ואולי עוד יותר מעציבה היא העובדה הזאת — חייבים גם אנחנו. — חייבים הננו יען לא התאמצנו עד בה לתת להעם את אשר הוא דורש מאתנו ואת אשר התחינו לתת לו, לא היתה לנו עד היום האפשרות להשפיע על ההמון מתוך השקפה לאומית כזו, הראויה למפלגה עממית ולדבר אליו דבורים, שיתאימו גם לרוחו הו. א. זאת, רק זאת היתה המניעה העקריה, שעכבה את זהפתחות הרעיון הלאומי בתוך השררות ההמוניים ושלא יכלה למצוא שם את המקום הראוי לה. — אמנם זה כבר הרגשנו במחננו את צרך המשא-מתן עם ההמון ועיזו יצאה הפרולה מפי מנהיג הציונית לבכוש הקהל — את האוטינומיה היהודית הגלותית — ומשמחת הוא העובדה, כי בהרבה קהלות גליציה כבר נמצאים בחדרי-הקהלות יהודים כאלה המלאים השקפה לאומית אמיתית, שומעים את בהעת האחרונה ע"ד נצחון הציונים במלחמות הבחירות להקהלות (זלוטשוב, סקאלע, רישא, יאסלא). אבל בעצם מלחמה כזו, כשבאים לנו לבקש את המיכתו של העם, כשחפצים לנו לעמוד בראש הצבור, אין לנו השפעה במדה הראויה, שתמצא אמון בין הכלל ושעל ידה נוכל להשפיע על ההמון.

כחפצנו איפוא לקרב לנו את העם והחיים עלינו לעבוד בעד שחרור-עמדתו, עלינו לתת לו את היכלה, שיתקרב אלינו, שיחזיק בפרניציפי המפלגה שלנו וזאת אפשר לנו רק ע"י מוסדות צבוריים, שעלינו

ליסד ולרכוש את המוסדות הנמצאים כבר בשבילנו. — בימים האחרונים התעוררה במפלגתנו התשוקה ליסר בנק וחברת-אחריות לאומיים. הצרך במוסדות באלו נתברר כבר כל צרכו בעתוני ארצנו ואין להרבות בשבחים. אבל אינו מוצאים את ההתאמצות הראויה בתוך מנהיגינו, לעבד את הברזל בעידנו חס, להפיח באותם זיקי האש האחרים, שהתעוררו בתוך היהדות הגליציה, למען לא יכבו. אם חפצים לנו לעבוד באמת להרים את שפל מצבו של עמנו, לעורר את צבורנו מהרדמתו, נוכל רק באמצעות הקהלות, כי הן הן הדיקטטורים הראשיים של העם, ועל פיהן התנהל היהדות הגליציה בכללה. צריכים אנחנו קודם-כל לרכוש את מנדטי הקהלות בשבילנו, צריכים אנחנו להתאמץ, כי נביא אל לשכות הקהלות יהודים, שהיהדות חבביה עליהם, ושפעולותיהם ומחשבותיהם לאומיות ואז ניכל לקוות לתחיה שלמה ולהתאחרות הכחיה. מוכרחים אננו ג"כ להרחיב את חוג פעולתה של האוטינומיה הזאת, עלינו לעשותה לאלימנט חי ופועל, שהשפעתה היתה על הצבור ושעבודתו יא היתה מצומצמה רק בעניני שחיטה ומקואה, עלינו לעשותה להנהנה פוליטית פומבית, שהדבר בשביל היהדות, שתדאוג לאינטרסיה המיוחדים ושתהיה אורגנה המיוחדת, בשבוע שעבר התאספה בלביב הקומוסיה ליסוד בנק לאומי בגליציה ואחר מו"מ של חצי שעה ניבחו, כי יש מקום למוסד עממי כזה בארצנו, ובי לא רק שימלא את חובתו בתור אורגן והפקיד חשוב של המפלגה, כי-אם יוכל עיר לעזר בתמיכה צרכי האורגניזציה, מינחים איפוא לפנינו אמצעים, שעל-ידם נוכל לחזק את האידיה הציונית בגליציה, החובה איפוא על הציונים ועל העסקנים הצבוריים שלנו, להביא מעט מרץ בעבודתם בשביל השררות ההמוניים ואז ייכל הרעיון הלאומי למצוא בארצנו את עמדתו הראויה לו. בעריש מעל לער.

איפה ואיפה.

כלנו משהתפנים בצער שכנינו הפולנים בראותנו, כי הפרוסים לוחציהם נוטלים מהם את זכותם הטבעית להשמש בלשונם וזה עתה יצא חוק בפרוסיה, כי אסור לפולנים להשתמש בלשונם באספות פומביות, אסור להם לדבר אל בני עמם בלשונם בגלוי, כי אם בלשון שונאיהם; זאת היא רשעה עוכרת כל גבור הנמוס ומחלל את חרות היחיד, שנתקבלה בכל עמי הקרבות לחוק קבוע מיבן מאליו. גם גדולי היהודים הרימו קולם למחות נגד גאון עריצים ובפרלמנט האוסטרי השתתפו צירינו הלאומיים במחאת הסלבים נגד הרשעה הפרוסית. כאשר יענה לפעמים אשכנזי או רוהני בפרלמנט את הפולנים, כי הם אינם מטיבים

מה שהודתה בעצמה ירדו היא ועוגביה בשבת היתה אל המרתף, כאשר הלך הוא ואשתו לביהכ"נ, הוריקו את הבקבוקים אל גרונם, ומים שפכה על הקרקע, להסיר מעליה את החשד... שמח ועלו מהר אל הרב, בחשבו, כי עתה יתיר הרב את ביתו לדור בתוכו, אחרי שהמעשה, שכשבילו נגזר גזר הדין על ביתו, הוא שוא ושקר אבל הרב, שהוא "מחמיר" גדול הקמיט את מצחו ועוה את פניו ואמר: "שמע נא, ר' שמריל איציק: סכנה גדולה לדור כביתך. ראשית אין שפחתך נאמנת ולא מפיה אנו חיים ואם המצא לומר נאמנת הנני אומר לך, כי שתי העובדות הראשונות מוכיחות למדי, כי מויקים שולמים בביתך."

ובכן נשאר בית שמריל איציק שמם ועווב עד היום הזה, ונקרא שמו בעירנו, הבית הבלתי טהור" והפחד מפניו גבר בעיר מיום ליום, וכל בני העיר וגם אני בתוכם נזהרים מאד מלעבור לפני הבית הזה בלילה, ואפילו ביום אינו עובר מבלי שיעבר רטט בגופי, כי החלום הנורא, שחלמתי בנעורי, עומד כמו חי לנגד עיני... ואם תרצו לשחק עלי הרשות כירבם. שמואל צבי ווייס.

יותר מהפרוסים לחלשים מהם, וכעסו הפילנים ויתרגזו ויבטחו שאלמלי היה גורל הפולנים בפרוסיה בגורל הרוחנים בגליציה לא היו מתרעמים כלל. השובה על זה היתה האינטרפלציה של צירנו ד"ר גבל בפרלמנט האוסטרי, בסניאטין נאסר ליהודים לדבר יהודית באספה ובסמנור נאסר לנערים יהודים ללמוד עברית. וזאת עושים פקידים פולנים, שאין להם די מלים להביע התרגזותם נגד הפרוסים, העושים להם לא יותר מזה; זאת עושים קתולים, המתפארים בהורתם; מה ששנוא כך לא העשה לחברך; זאת עושים חברי העם המתפאר בקונסטיטוציה החפשית של ג' מאי; זאת עושים בני העם המתהלל המיר במתת שוא, כי אכותיהם עשו חסד עם היהודים; זאת עושים בני העם הדרוש חמלה ועזרה מאת כל העולם הנאור, וזאת הם עושים ליהודים, ששם צריכים לעזרתם ככל עניני הצבור בגליציה; זאת עושים הפולנים היודעים היטב מנפשם, כי בכעשי עריצות ולחץ של הקיפות אין העריצים רוכשים להם את חבה הנתונים תחתיהם. וכמה תזיק אינטרפליציה כזאת בפרלמנט אירפי האינטרס הפולנים! אנו כיראי איננו רוצים לגרום נזק לפולנים ולבושם בעיני כל העולם, אבל מה לעשות, אם בגליציה עצמה אין אזנים לתלונות עשוקים, אם אין מינחים להביא אל ועד המדינה בלכוב אף בא-כח אחד אמתי של העם היהודי. עתה יאכלו התקפים פרי מעלליהם!

קול-מורא אל הבחורים.

בחורים! חברים! זה בשנתים, שקראנו לבחורי ביהמ"ד והישיבות, להסתדר לאגודה בעם, "השחר". הקריאה מצאה הד-קול בלבות כל הבחורים, כלם התנערו משפלותכ, התעוררו לעבודה ונלוו להסתדרותנו. והסתדרותנו הצעירה התפתחה במשך עת קצרה באופן נעיה והתפשטה בכל קצוי ארצנו וגם מחוצה לה, פתאים, ומכשולים שינים הפריעו עבודתנו ודממה שררה עת ארוכה. לא פה המקום לברר את הסבה, שבשבילה במלה האורגניזציה שלנו. הננו חפצים רק להודיע, כי מכל עברים פונים אלינו הבחורים בבקשה, לחדש את הסתדרותנו והנם נכונים לעבוד ככל כחם בכנין ההסתדרות. ע"כ מצאנו לנכון לקרוא לאספה-בחורים כללית על יום ב' חוה"מ פסח (יום א' לשבוע) לעיר רישא, Rzeszów להועץ איך להקן את כדקי הסתדרותנו ולכוונה על בסיס חזק.

הננו פונים איפוא אל כל ידידינו וחברינו, לפנות אלינו במוקדם היותר אפשרי בהצעות בדבר האספה וגם להודיענו את מי ישלחו בתור צירים להאספה, כדי שנוכל בעוד-מועד לפרסם את סדר-היום ולהבין את הכל להקונפרנציה.

הועד של הסתדרות-הבחורים:

משה וויצענפעלד (הנשיא)
בעריש מעללער (המזכיר)
האדרסה אל הועד המכין:
Komitee »Haschachar« Jasło, (Galizien).

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. דגילים אנו לשמוע פה דרשות רק על עניני פוליטיק, על כל הכל וריק ובשמעי עתה בשני בתי המדרש הגדולים, ביהמ"ד "ציפרס" ובהמ"ד "בני אמונה", דרשות ע"ד השפה העברית וע"ד החנוך הלאומי מפי הדרשן הנודע מר אברהםזאהן, הרגשתי בעין יציאה ממקום צר ועפוש לאויר צח ונקי. לדרוש לאשכנזי, שילמוד וידבר אשכנזית ולצרפתי, שילמוד וידבר צרפתית, הוא כמו לאמר לרעב כי יאכל, ואצלנו עוד יש מפקפקים, אם מותר לדבר ע"ד חנוך לאומי ותחית שפתנו כביהמ"ד, שבו אנו מהתפללים עברית על תחיתנו וגאולתנו. בה נפלנו פלאים. כביהמ"ד מותר להקהיל אספות ע"ד בחירה איזו יחידים, הרחוקים מהיהודים והיהדות כרחוק מורח מערב, מותר לדבר רכילות ודברים בשלים, אבל ע"ד חנוך יהודי ותחית עמנו — חס ושלום! להתגבר

נרעש ונפחד כמשנע, פניו לבנים כסיד וכל גופו רועד ומגמת פניו אל בית הרב. יהודי עירנו, האוהבים למיל מעט בחוץ ככל שבת אחה"צ, בראותם את המחזה המוזר הבינו, כי לא דבר ריק הוא, ומסתמא קרה כבר מקרה חדש בביתו, ע"כ רדפו אחריו עד בית הרב, לשמוע את הנעשה. ברתה וחלחלה ספר שמריל איציק להרב כרברים האלה: "היו לי בכורתפי בקבוקים אחדים מלאי יין ישן ויקר מאד והיו סתומים וחתומים ושמנונים בחול. וברדתי עתה המיתהפה, להעלות יין, מצאתי אותם מוצאים ממחבואם פתוחים וריקים, והרצפה רטובה כנראה מן היין שנשפך". הרב והנאספים נבהלו והשתוממו למשמע אזניהם. "אין מה לעין בדבר, אמר הרב, הלא אנו רואים כחוש, כי "הם" ר"ל עשו זאת ובכן אין לך עצה אחרת רק לעזוב תיכף במוצש"ק את ביתך והשמר לך, לבל תמכור את יינך, כי סכנה לשתותיו... חיש נודע המעשה בכל העיר ואפילו הלצים והנאורים הודו מעכשיו, כי אין לדור בבית הזה. במוצש"ק עזב שמריל איציק את ביתו והוציא משם את כל אשר לו. ומאז נשאר הבית שמם ועזוב מאין יושב, ושאיה יוכת שער.

עבר חדש ימים ושמריל איציק נקרא אל ביה"ד בתור עד, להעיד על שפחתו, שהתפטר מביהו ועתה נהפשה בגניבה בעיר אחרת. השופט הודיעהו, כי ע"פ

על המשפט הקדום הזה הוא חובת הציונים ככל מקום. עליהם להרכיב בדרשות כאלה דוקא בביהמ"ד, להוציא מלבם של שומים ולאו דוקא לפני הבהירות. עלינו להשתדל לחנך את העם בדרשות ע"ד החנוך הלאומי ותחיה שפהנו ככל השנה, למשוך את העם אחרינו ויכון, כי מי שמוצא כזה פשיעה לדבר בביהמ"ד ע"ד חנוך לאומי ותחיה ישראל, הוא מתפלל תפלותינו רק במצות אנשים מלמדה.

קראקא. (הוצאות הכחירות לטיענת העיר). הפעם נבחר יהודי אחד יותר, הודות למר ג' באזעס, בקוריה של דבתים הגדולים. מקוריה של המסחר הקטן — נחלת היהודים הבלתי הלויים — נבחרו: מר יהודה כירנבאט, ד"ר ארוך גרום, ד"ר ל' לוסנגארמן, ר"ר מייזעלם (חרש), מר ה' הימאן (חרש), מר יואכים ריטרמן (חרש) וגם הציר הסוציאלי דאישנסקי. בקוריה של המסחר הגדול נבחר רק יהודי אחד: מר יוליוס עפשטיין. בקוריה של הבתים הגדולים נבחרו: סגן ראש הקהלה מר אברהם טרגליה וד"ר ל' טערץ (שניהם חרשים). בקוריה של הבתים הקטנים נבחר יהודי אחד: מר יודקיעוויטש, בעל אית הכבוד של פרנץ יוסף. בקוריה של המסחר הקטן לא השתתפו הסוחרים היהודים, אשר מכריה עם הסוציאליים לא יקוו ישועת ישראל וגם לא הציונים. אלה כבר נוכחי, כי אלו הסתדרו ד' שבועות לפני הבחירה היו יכולים ללכוד את הקוריה הזאת. כי גם בלי התאמצות לא חסר להם הרבה לנצחון. אבל בקרוב יעמרו הסוחרים היהודים מחוברים ומסודרים היטב ועמם כל חשובי הקהלה וגם נעה"ב הציונים, לדאוג בעצמם בעד כל צרכי היהודים בעירנו, בלי פקודות הפועלים. גם בנק ייסרו להלווה כסף בזול לסוחרים ואז נראה מה תהיה אחרית הברית שבין החסידים והסוציאליים. נ.

קראקא. כליל יום א' שבוע זה שבק חיים לכל חי בעירנו האכסנאי הנודע מקלסבר הרב ר' רפאל משה כהנא שפירא בן הרב הנודע ר' שמואל נתן שפירא מקראקא זצ"ל. בן ע"ה שנה היה במותו. המנוח שהיה מגדולי היחס, מגזע החכם צבי ובעל מגלה עמוקות, היה למדן מופלג ונקי גרוז ככל רחבי הספרות ההלמדית ובעל מדות תרומיות משבחה ומפואר בכל הכעלות שטנו חכמים. גם כתב עברית צחה בסגנון המליצים הקדמונים. אברה גרולה אברה עירנו כמותו. מאז הגלה עם הגולה מווארשא לפני עשרים שנה לרגלי הגזרות על יידי חו"ל ההגורר בכל ימי החרף, שהיה פנוי מעסקיו, בקראקא עיר מולדתו. כל ימיו עסק בהתמדה בתורה ועבודה ואף שהיה איש מכאובות, כי חלה בשנותיו האחרונות מחלה אנושה, מחלת הלב, לא פסק פומיה מגרסא. עוד בשעה לפני מותו כלה את שעורו במשנתו בדבר יום ביומו. את בניו הדיך בדרך התורה והדעת וביראת השם הריחם. כבוד גדול חלקו לו בני עירנו במותו. והמון רב מנכבדי עירנו נהרו אחרי מטהו. — ימתקו לו רגביו והתי נשמתו צדורה בצרור החיים וישלח ה' תנחומים למשפחתו הנכבדה, לאלמנתו ולבניו המתאבלים עליו וכהובם לבנו

ב. נ. שפירא.
וויין. ה"צייט" פרסמה מאמר על אדות אלפרד דרייפוס מאת הסופר הנורוני הידוע בירנזון, הרגיל לחוות דעתו על כל עניני הפוליטיקה ולסתוח עליהם בקרת קשה. המאמר הזה, הנקוב בשם "אלפרד דרייפוס היהודי", ראוי לשימה לב מותר שתי נקודות-השקפה. ראשית צר מאד לאנטישמים בוויין, כי אותו בירנזון, הלוחם עמם יחד נגד המדיאדים והם נוסדים עליו את ההגל ומעדיצים אותו כבחיר הגרמנים, כמחמד לבבם, נגדה לפהע פתאם באוהב היהודים ורב ריב היהודי דרייפוס, תועבת האנטישמים וממל הקנאה שלהם. ושנית יתה מאמרו מחסים לפי העתון הליברלי-אנטישמי הרוסני "אדווערול", שלא יוכל עוד לפרסם בשם חכם התבל והפימן הזה דברי שטנה על היהודים בכפחו, שביירנזון אינו קורא רומנית ולחלל בכבוד הזקן. במאמרו, המלא התלהבות וחבה להעם היהודי העלוב, הוביח בירנזון, כי רכרי השטנה, שפרסמו האנטישמים בשמו עד כה, לא מתחת עמו יצאו, אלא דברי זיוף

וננכה דעת הם. בירנזון מטרעם כמאמרו על מושלי צרפת של עכשו, אשר בהציבם מצבת זכרון לשורר-קסטנר, שהיה הראשון למלחמה בעד האמת במשפט דרייפוס והראשון שהרם את מבצר הקיריקלים בצרפה וגרם בזה להשיב להחפשים את השלטון כיום הזה, בעת ההיא שכחו כלם את דרייפוס עצמו, שהוא סכל מהשלטון הקיריקלי יותר מכלם והיה הגורם הראשון לבטול ממשלת עריצים והחזרת עמיה החרות לישנה. בדברים ניקבים עד התהום ריא מסיר את המסכה מעל פני הקיפי צרפת ומטפח על פניהם בדברי אמת בדרכו. ובמה פעמים הוא כדניש: דרייפוס הוא יהודי, ע"כ אינו כדאי לכבוד ולזכרון בין הופשי השלטון, אף שהוא בעניויו הקשים העלה את האנשים ההם לגדולה, מדוע הם רוצים להרוף אותו מעל מרוב שבתם, שהגיעו אליו בעבורו, אל תהום הנשיה? כן זורק בהם המבקר הזקן טרה. והוא משיב: יהודי הוא! זאת היא הסכה, והם אומרים, כי צרפת צריכה עתה לנחמה ואינה רוצה לשמוע עוד שם היהודי. "אבל זה שקר. שלימי צרפת יכבדו את עצמם אם יכבדו את זה, שבלעדי לא היו מגיעים למקום שהם שם." — בחוג העיתונאים מעבירים שמועה, כי בקרוב יתפרסם בה"צייט" מאמר מכירנזון ע"ד מעשה הילונר. א. ב. ווערנער.

מכתב מאונגרו.

ב.ודפסט. קללה הרחיה בשתי ימים רובצת עתה על הסתדרות החרדים כארצנו. כשמחה רבה השמינו החרדים קול הרועה נצחון, כי נצחו את הנאורים והקנגרם הכללי היהודי לא יצא אל הפעל הנאורים פשמו יריהם זה כמה פעמים להתאחרות, אם לא על כסים הרח, עכ"פ על כסים עכודת הצביר, שבעניני הצבור היהודי, שאינם נוגעים לדת, יעסקו ביחד ע"פ החלטה אספה כללית של באי כח כל היהודים. אבל ההנהגה של החרדים מצאה לנחון לדחות בשתי ימים. הרבנים נמלו על עצמם אחריות הדבר והנשיא היה מכרח לרדות על ידיהם, אך שהוא ידע הישב, כי השתדלות בעד כלל ישראל נקלה יותר בשתוף הכחות רבי ההשפעה של הנאורים. ועתה יאכלו החרדים את פרי מעלליהם, כי מה שהיה אפשר לראות מראש נעשה עתה: קהלות ארתודקסיות אחדות נפרדו מהסתדרות החרדים ונספחו אל הסתדרות הנאורים, למחות בזה נגד הפוליטיקה של דחיה בשתי ימים. אינם החרדים מתנחמים, כי הקהלות הנופלות אל הנאורים לא היו מעולם כראיות להיות בתוך הסתדרות החרדים ורק עלים נובלים נופלים. אבל זוהי נחמה של הכל, כנחמה קצת מפשים, שכראותם, כי אלפי יהודים ממירים דתם ככל שנה, הם אומרים: אין כל נזק בזה רק עלים נובלים נפלו, וכאמת לולא הסכות החזוניות, שנדמו את הבנידה, היו העלים הנובלים האלה רעננים ונישאים פירות לישראל, בי באמת הבונדים הם ע"פ רוב טן המשפחות הטיחוסות שבישראל. הנהגת הנאורים מתנהגת בזה שלא כשורה, בפנותה אל הקהלות החרדות עצמן, שלא מדעת ההנהגה המרכזית, לפתות את את אנשי הקהלות להתחברות. ובין הקהלות הרבות יהפשו כחרמה איזו ראשי קהל, שכאמת לפי דרכם והשקפתם אינם שייכים עוד גם כלא זה להחרדים. אבל אין זאת נחמה כלל לאלה האחרונים. במותים אנו, כי בעוד עשרים שנה תשארה קהלות החרדים כהרץ כראש ההר, כי אותן הסכות, שנדמו לנאורים של עכשו לעזיב את היהדות הולכות וגורמות גם לחרדים לשנות את השקפתם ודרכיהם. הלא גם הקהלות הנפרדות עתה היו לפנים חרדות גטרות, שלולא בן לא היו נחשבות מעולם בין החרדות. כוראי ראוי לתהלה הברון, שהוציאה הנהגת החרדים אל הקהלות המחזיקות בדת, להשמר כבחירה הפרנסים מלכבוד אנשים, שאינם נאמנים לדת, אבל ספק הוא אם יוכל הצבור לעמוד בנידה הזאת. אך לעמט זה ראוי להזכיר, כי חצי הקהלה באראניאש-מאראוט, שנחשבה על הסתדרות הנאורים, נפרדה מן הקהלה ויסדה קהלה חרדית ברשיון הממשלה.

החוק נגד ה"זרים". שנוסד בארצנו בשנת 1903 ע"פ דוגמת זקד רוסניא והשולט כבר כהל תקפו על כל ארך הגבול, לעצור בעד יהודי גליציא ורומניא, לבל יבאו הלוים, החוק הזה התפשט עתה ע"י המניסטר גראף אנראשי גם על עיר הממלכה, ויתחיל לשלום בהדיש הבא. כל "זר", כלומר יהודי, הבא לבודפשט מחוץ לארץ, מכרח להודיע כהותו ומיצאו ואפשרות מחיתו לבית הפקודות. אלה מהורים היושבים פה זה שתי שנים אינם צריכים להודיע, אבל הרשות כיר הממשלה לדרוש מהם זאת ולגרשם. ליהודים עניים מגיציא לא תהיה עוד אפשרות לבקש פה מחיהם. כבערענסאס נגמר דין היוצא אדולף דאיר, שהוג את בעל האחזה מוריץ שפיץ מוטוים, לנחל את הונג בעזרת שמר מוויף. יתר הנאשמים היהודים יצאו מהפשי.

התרשלות הרבנים בענין החברה, שנוסדה לפני ג' שנים, לפרנסה בחרי הישיבות, דרשה ציר קרבנות. למרות יסוד הח' מכרחים הכחורים למיכב כמדינה לפשימי יריהם לנדרות בארתי פורחי, לחלול כבוד התורה והיהדות. כשבוע שעבר נגנכ כסף מקפה ביהכ"ג במיאואו. השומים הפשי יצאו בחורים החוזרים על הפתחים ואף שהוכחו, כי נקיים הם מעון הגנבה החזירים כחוק יד אל מקומותיהם.

מכתב מרוסיא.

המצב האקונומי של יהודי רוסיא הודע בעת האחרונה מסכת הקריוס באמריקה. בירוע היתה רוסיא פילטת מקרבה בכל שנה יותר ממאת-אלף יהודים, שנדרו לארצות הברית. ועתה לא רי שרוב היהודים, הרוצים לנדוד מכרחים להשאר בהתחום" ולרעוב, לא די שהרבה יהודים חדלו מלקבל כסף מקרוביהם שבאמריקה, הנה שבו רבים מאמריקה לרוסיא ורא עיר אלא שמכרבים ע"ד זרם אימירציוני גדול, שיחל אחר הפסח לשטיף מאמריקה לרוסיא ובעת שהעניו הגיע בהרחיב היהודי ער המדרגה היותר גבוה, ואלפי נעדיה עבריות, אחריותינו, מוכרות את נופותיהן בחוצות ערי ההחום בעד פה לחם ממש, כעת שבאמריקה גועים מרעב יהודים בריאים וחזקים פשומו במשמעו, — בעת הזאת שולח הרבי המדויכוני (פורוליה) ר' ישראל יקל, לוגלי חתינת בתו, עלמה בת שש-עשרה שנה, עשרים וארבעה נבאים לארצות אירפה ואמריקה, לקבץ כסף להוצאות החתונה. והנכס יכולים לשער בכמה עשרות אלף רובל תעלה החתונה, אם מחיר כל הריסר בתנות של הכלה מאה רובל!...

*

הננו עומדים לפני חיוון הראוי לש-לב מיוחדת: פריחתה של הספרות הזרנגונית היפה, מופיעים סופרים צעירים חרשים; יוצאים לאיד מאספים שונים, עשירים בתכן; בערים הגדולות קוראים לפני המון-עם רעפרטים ספיציאליים על ארות אש, הירשביין, וויסנברג, ועיר. גם האינטליגנציה הרוסית צומאת. לקרא דברי ספרינו הזרנגוניים (אש, פרץ, הירשביין). הוצאה-ספרים גדולות מוציאות לאור את יצירותיהם בתרגום רוסי. ואפילו האינטליגנציה היהודית האסימילטורית, שעד עתה לא ידעה או לא חפצה לדעת, כי יש לנו סופרים באש ופרץ. — גם היא החלה לקרוא את הספרות הזרנגונית היפה. אבל חסרון גדול עושים סופרינו הזרנגוניים, כמה שבעת האחרונה החלו לחקות את ספריות העמים: הם נספחו עם הזרם החולי — הרקדנטי, שעבר אל הספרות הרוסית. הם שוכחים, כי מה שמתר להסופרים הרוסיים, אינו מותר כלל להסופרים היהודים. כי בעת שהספרות הרוסית נשענת על אינטליגנציה גדולה בעלת-מעמם-ספרותיים שונים עם דרישות דוחניות שונות, תוכל הספרות הזרנגונית להשען ביחוד על השדרות הרחבות של ההסון (אינטליגנטיים הקונים ספרים זרנגוניים — מעמם הם). ואותו הקורא ההמוני, שהכין את "הנבלה" ו"עולמת בודדים" של פרץ הירשביין — זה

הגורקי העברי, בכמטאו הנכון של בריינין — אהו הקורא לא יבין כלל „בין השמשות“ — יצירה סימבולית — שלו. אם רוצים הם הסיפורים הורגוניים לברוא קונטיננט של קוראים כן ההמון, עליהם להאר את החיים הריאליים, את חייו, שהנם כ"כ עשירים בנונים אופיים ומפוסים. וסופר-אמן-יוצר יכול למצוא חמר עשיר גם בחיי העבר שלנו ולברוא יצירות נאוניות-אמנותיות. במובן זה צריכים הם לחקות את הסוברים הרוסיים. על יסוד שהי אנדות נוצריות כתב לואונוב אנדר ריעב שני ספורים, העולים על כל היצירות האירופיות, שנכתבו ע"פ האגדות ההן, וסופר רוסי שני, קופרין בעל-כשרון בריא וגדול, כתב ספור-אהבה בשם „שולמיה“, שאין דוגמתו ע"פ צבעי האמנותיים העשירים והרעיון היסודי שלו בין כל היצירות, שנכתבו בנגדן זה. הוא כהאר את שלמה ושולמיה. הקיום כ"כ סימפטיים, החרקמיריסקיה של הקופה-שרמה היא ב"כ אכזרית — עד שקשה להאמין, כי מחבר הספור הוא רוסי. ביחוד עשירה היא החרקמיריסקיה של שולמית היא מבלמה אה היפי המורח-השמי, את החן העברי וביחוד — את הענותיות העברית שלה. ספיר כזה כתוב עברית אי אפילו ז'רגוניה, יכול להכב על צעירי את היהדות יותר מהרבה מחקרים ברעיים ע"ד „מהות היהדות“...

*

מה הסופרים העברים, יהודה שמינוברג ובר שדסקי, עשה פה רשם גדול בחיני הסופרים העבריים. שניהם מרו במבחר שנוניהם. ויהודה שמינוברג, נובוריסט בעל-כשרון גדול, סבל בשונה-חייו האחרונות מחסיר ורעב. אחד ה„תכרים“ כותב כהערתו הורגוני „חינו“, כי לפני חרשים אחרים קבל מאמריקה ידועה, כי שמינוברג רועב ברומי. כוזר הדבר: מדוע לא הודיע ה„חבר“ את הדבר הזה בזמנו, לפני חרשים אחרים? ורק עתה, אחרי שכבר מה סופרנו, מצא לו שעת הכשר לדבר גבוהות ע"ד גורלם המר של סופרי ישראל!...

ישראל זאָהן.

מחרוב ומרחוק

שונוות. שתי סמיות מלחמה אנגליות נתקלו זו בזו בתעלת השוול. האחת שפעה ול"ו איש נטבעו בים. — ברומא היתה מלחמה בחוצות בין פועלים ושומרים ואנשי צבא, משני הצדדים נפלו חללים ונפצעים. — כל הפועלים בערי איטליא שבתו יום אחד. — הממשלה הרוסית כטלה את הפרלמנט הפני, יען מצאה, שמעשיו רדיסליים ביותר ומתנגדים לממשלה הרוסית המרכזית ולרצון הצאר. בחירות חדשות נקבעו לחדש יולי. — בבחירות לפרלמנט החדש כפרטוגל נשפכו דמי רפובליקנים שערערו על מעשה הכחירות. — בספרוס, שעשו המחמדים לארמנים בעיר וואן (ארמניה) נהרגו ששים ארמנים וחמשים נפצעו, פמידי הממשלה השתתפו בספרוס. — בלנדון נהרסו שני בתים של בעל מלון אחד, מלצרים אחדים ומשרתי בית המלון נהרגו. — בנוסניא נתפשו שמונה סרבים, המסיתים את יושבי בוסניא לסרוד באוסטריא ולפרוק מעליהם עול זרים. — על אניה אנגלית, שעברה על נהר חדקל סמוך לים הפרסי, ירו טורכים עברים ורמיתו אנשים אחרים. הממשלה האנגלית דרשה סאת ממשלת מורסיא הענשת הרוצחים ושמידה מעולה על נהר חדקל. — כפרטוגל נמצא כפרקע על חוף הים אוצר מטבעות וכלי כסף וזהב מימים סדמונים.

חברת העזרה לעניי היהודים בגליציא. בשבוע שעבר היתה בבית ח' „בני ברית“ בוויין אספת הח' לעזרת עניי היהודים בגליציא. המזכיר ד"ר לוי הציא ע"ד פעולות הח'. בחדשי ינו ובכרואר השתכרו נערות בגליציא ממעשי ארג י"ב אלפים ותיש בתר. הן אורגנות עתה מעשי שכבה ממשי וזהב, דבר חדש. ה"אלילאנץ" הווינית נתנה חמשת אלפים בתר, לשלוח עוד חמשת מורות, לכמד את הנערות לארוג והמלאכה הולכה ומתרכה. כשרנוב הנהיגה החברה תעשית כנדים

ונ"ו פעלים עוסקים בזה. כשנה שעברה השתכרו מ"ב אלף בתר. במלאכת שכבות השערות עשתה הח' חוזה עם הקבלן, כי כאשר ילמד את הנערות לעשות סחורה הנונה תשתכרנה בשנה הראשונה מאה אלף בתר וככל שנה שאחריה מ"ו אלף יותר. זה עתה החלה הח' לרנהיג שלש מלאכות חדשות בגליציא ובתוכן מעשה נעלי ילדים. ביכרוב יסדה הח' אגודת עושי מברשות של עשרה אמנים עם חמשים פועלים. עד כה עבדו כל אחד בפיע והתחרו זב"ז ולא יכלו לקנות את החמר הגם בזול עתה יעבדו בשותפות, המחיר יהיה כמות והחמר יפנו כזול. גם מכונות ישינו בהנאים טובים. והח' תשתדל, כי הממשלה תתן להם איזו מכונות מסופחה הנוערה לעזרת בעים. הח' תפעל גם להרים את מדרגת ההשכלה בגליציא ע"י פניעת קורסים ללמוד קרוא וכתוב. בזה תתעסק אספה של חברות גדולות אחרות בגליציא. — להח' היו בשנה שעברה מ"ז סניפים באוסטריא.

מעות גוי. הרופא היהודי ד"ר מיקלוש בנאדי מיהאלי באונגרו המיר דתו למען יתקבל לרופא הסחוו. לתכלית זאת כבד את שר הפלך כסנדקאות בשעת המרתו. השר שלם לו בעד הכבוד בתתו לו מתנה כתי כסף, אבל לרופא המחזו מנה רופא יהודי ד"ר קליין. הפגרום ב"פ. חברת העזרה של יהודי אשכנז השיג מלגרמה כקושטא, כי השולמן המורקי הסיר את שר העיר יפו מכנו. הממשלה הודיעה זאת את ראש דרכנים כקושטא באוסו דשמי. השולמן שלח ליהודים את ברכתו ורביע להם את חבתו. היחס של חסד הזה של השולמן אל היהודים מוכיח, כי היהודים במורקיא ובא"י עומדים באמת תחת חסותו המיוחד של השולמן ולמרות המקרה הרע ביפו אין כל סבה לחרדה. לפי מלגרם מקונסמנינוסל הוסר השר בפקודת ציר רוסיא... הנזקים בקושטא. בשכיל ננועי התבערה כקונסמנינוסל נקבעו שני אלפים ותיס ליטרא מורקיות. כאלה יקנו להנזקם כגדים, לבעלי מלאכה כלי מלאכה. גם יכינו מצות לפסח ובתים יבנו ככל האפשר.

רצח אכזרי. מיסלא סודיעים אותנו. כי בשבוע שעבר נסע היהודי פינחס וואלף זיענדעל מזמירוד אל כפר סמוך. כבואו אל הכפר התנפלו עקיו אכרים, גזלו בספו, כששים בתר, קצצו אוזניו, נקרו עיניו והכחוה עד צאת נישמתו. אח"כ מלמלוהו ומטננהו בין עצים, ההרוג היה בין ל"ו שנה והניח אישה וחמשה ילדים.

תפישת השוד. כפראג באו שני אנשים אל הבנק המרכזי של קפות החסכון, להפקיד מאה אלף בתר. האנשים היו חשודים בעיני הפסיד והודיע את הפוליציא. אחד מהם נתפש וישמו לפי התעודה נתן גרים מאדכה. הפוליציא חוששה שהכסף הוא של גנבות או גזלות.

פטרויות זרה. בעיר לוגוש באונגרו חגגו היהודים את חג היובל המדיארי לזכר שנת 1848 בכיחני, שקשטורה בדגלים אונגרים. הרומנים פרעו את הדגלים ופוצצו את חלונות כיהב"ג. אם יבאו ציונים לביהב"ג לחוג חג יהודי יאמרו צדיקי לוגוש, שאסור לחלל את הקדש.

מצות בזול. החברה „יד חרוצים“ כפרמיסלא אופה מצות למכרן בזול. זהו מעשה טוב הראוי להיות למופת. כי המס הכבד, שהמילה הנהגת הפהל על קטח הפסח מופל לרוב על העניים וכיותר על הבינונים, הם, בעלי הבתים העניים, מכרחים לשלם מעות חמים בעד הרמאים החוזרים על הפתחים. לכן יאתה תודה לבעלי המלאכה, שהשכילו להציל את העניים מן המס.

חסד המניסטר אפוני. העתונים הלברלים באונגרו מתרעמים על המניסטר האונגרי לחנוך. כי לא יתן שום משרה ליהודי עד שימיר דתו. אפוני ענה על זה, כי שקר הדבר, כי בשתי שנות כהונתו כבר מנה שלשה פרופסורים יהודים. והנה נודע הדבר, כי שלשה הפרופסורים הם: פרופסור בבית מדרש הרבנים פרופסור בבית חנוך המורים היהודים ומורה דת ישראל. אמנם חסד הוא שאין המניסטר דרושי, שלא יתמנה רב בקהלה עד שימיר דתו.

הכתררות שוחטים. כסקידוויץ (פולין הרוסית) היתה אספה גדולה של שובים. יותר ממאה שובים מפולין נועצו על הטבת מעמדם. לתמהוננו החליטו הלמות, שהן נגד התורה ולא נוכל להבינן רק ברעתנו

את שפלות הרבנות כפולין עד שהשוחטים מעיזים לפרוק עלם מעליהם. ההחלטות הן: א) השובים ישחררו מהשגחת הרבנים, לא יראו להם את החלפים, אלא השובים יסעו בעצמם ועד של שובים ופיתוכם רבנים ידועים, הממנים מהם ושתי פעמים בשנה יעמוד כל שוב לפני הועד, להראות את החלפיה ב) לא יתמנו לשובים רק בניהם או חתניהם של השובים ולא ממשפחה חדשה. ג) השוחטים יתמנו ע"י ועד של שובים ואין רשות לעיר למנות יו"ב בלי דעת הועד. הועד יהיה גם ב"ד, לשפוש בין שובים ובע"כ. אם יארע כססוך בניהם, לא יאמן כי יסופר, כי ברומי גם השוחטים הם רבוליציונרים, הם רוצים למול ניד הרבנים גם את כבודם הקטן, להשיג על השיחטים והם רוצים גם לעשות את השחיטה למורשת עולם להם וכבניהם אחרים. רבוליציא כזאת היתה עושה הרבן בקהלות. אך לאשינו לא הסכימה גם הממשלה למורדים ההם ונרשה את בעלי הסכינים איש איש לביתו והסתדרותם כטלה. הם רצו להקהיל קננים גדול של אלפי שוחטים לאחר הפסח ועתה הופרה מהשבתם.

העורם מתקדם. הרוצחיק, שהרגו את היהודים בשנה שעברה אצל נורדק ואצל ווישניא ושכבר נגמר דינם, משנים עתה את מעמם בבית האסירים ומעמידים עצמם במשנעים. ביה"ד מסרם למזמחים לכדקם ומשפט חדש יקבע. עד כה היתה התחבולה הזאת נחלת אצילים ועיזים גדולים ועתה הגיעה כבר למדרגה כזאת. אף רוצחים ושודדים משתמשים בה. אכן העולם מתקדם.

עריכת דם. עלילת הדם אודת לנו בכל שנה לפני הפסח, לזה דואגים אנשי החסד והרחמים, להמעות את העם כרכה הכוכה, שהם עצמם אינם מאמינים בה. וכן כאשר אך יאכד או יכרח איזה ילד מיד יאמין הממון הקתולי, כי היהודים גנבוהו. ואם יקרה — הלא אפשר הדבר — כי הילד נאכד לא ישוב, אז רע וזר יהיה גורלנו. כן נעלם ילד קתולי ביום כ"מ לחדש שעבר בסמרי. כן רץ אחרי אביו אל הבמה, בלי דעת אסו, האשה ידעה מיד בלי ספק, כי היהודים גנבוהו. לקול צעקתה נפלה קהל גדול, שהיה סוכן כבר לעשות נסמה ביהודים. אבל הנער שב עם אביו.

רדיפות יו"א ברוסיא. אינזער לענען מודיע כי הגיעה לרשות הוורשאית הודעה מפטרבורג, שככל רומיא יסגרו את חברות יו"א וסניפיהן.

החנוך היהודי ברומא הרוסית. נוכח ע"ד תקציב החנוך ברומא הרוסית דבר הציר היהודי פרידמן ע"ד החנוך היהודי ומצב החרדים, התאונן, כי קשה ליהודים לתת לבניהם חנוך כללי מהסר כ"ס ועד הגבלות השונות ככ"ס תיכונים.

קרשוואן. הצורך הזה התחיל שוב להכין פגרומות בעלילות, שהיא מעליל על היהודים בעתוננו „דרוג“. הוא כותב שם, כי הרפאים היהודים ממתים את הנוצרים כסם המות.

מום סתר. בעריש; וואלפיש; התעמוד לבחינת הצבא? נבר בריא אתה וכל מום אין בך. וואלפיש; מנין לך שאין בי מיסך מום סתר יש בי, כי אלם אנכי. ב. ג.

משרה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאת מתתיהו מיויש.

(המשך)

עוד היתה יהדות אחת, היהדות הנסתרה של האסיאים. חכמתם וכתביהם הפתיו¹⁾, אבל מעשיהם החיצונים היו נודעים להנערים, הם שאפו בעצמם לזה, לגלות את מופתיהם. לפני אספספונים (וספוניום) הראה אסיאי אחד את כח הישבעותיו²⁾. ברומי היו הם פותרים חלומות³⁾. הרפואות היהודיות, הנזכרות כספרות העתיקה⁴⁾

1) Jos.: Bellum II 8. 7.
2) Jos.: Antt. VIII 2.
3) Jurenalis: Satirae VI 548
4) Celsus: de medicina V 19, 11, V 22, 4.
Strabo: Geogr. XVI 41.

מלבי פנימה תול במל ברכתי לרעי ראש ח' "השחר" מר אבינדור נוסבדויך מקולומיא ליום כליתו עב"ג מ' דיקמאן. אברהם כתבן — קולומיא.

בחה ורגשי כבוד אברך את חברי מר אליעזר ליפא רייך ממשרדעץ לחתונתו עם מ' פעסיל מבלאוונ. חיים שוואלב — קראקא.

במזל טוב מעמקי לבנו נברך את אחותנו מ' צביה ליום שנתארסת עם מר חירש ליב שמאקהאמער האחים שמאקהאמער — אוזערניא.

ברגשי כבוד הנני מברך את דודתי מ' צביה שמאקהאמער לארוסה. מו"מ להוריה.

ליב הכהן ווייסנאך — יעוופאל.

הנני מברך בחבה אה ש"ב וידידי מר שלמה בהרב הגאון אבד"ק זבארוב לארוסו עם בת הג' מו"מ ליבוש גינצברג מליסקא מו"מ להוריו.

מ. קלמר — פשישיל.

ברגשי גיל וששון מברכים אנחנו את רעני מר משה קארנרייך במו"מ לארוסו.

עזריאל בלאמבערג, יוחנו ענגלענדער, ארייזר שאיע. במו"מ הנובעת מעמק לבבי אגיש לב"ד מר מעני שפאמץ לארוסו את בת הגאון מו"מ גדליהו שמעלקים האבד"ק פרמיסלא. מו"מ להוריו.

ב"ד יהושע פאמאשער, מקרב ולב עמוק אברך במו"מ את ידידי מ' חירש ליב בוגען מזווערמיו לארוסו עם מ' גימל האך מראווא. יצחק ליבמער — זאלקיעוו.

ברוב חדוה אברך מעמק לבבי במו"מ את ב"ד מר חירש ליב באגען לארוסו.

משה אונגער — זאלקיעוו.

מלב מלא רגש חבה אביע במו"מ לבה דודי מ' אלמי קריענער ממיטשין לארוסה עם מ' ישמעון ברינפעלד מגלאנוב.

יעקב יצחק קריענער — מיטשין.

ברגשי גיל וששון אביע במו"מ לגיסי מר שלום בלאמבערג ממיעלעץ לחתונתו את אחותי מ' חנה. מו"מ להורי היקרים.

מאיר ליכט — דובאש.

ברגשי ששון וגיל אביע במו"מ ממעמקי לבבי לרב האי גאון רשבב"ג החריף המפואר מרן ר' גדליהו שמעלקים האבד"ק פרמיסלא לארוסו בתו. דוד שמיין — פרמיסלא.

אני מגיש במו"מ לרעי מר משה קארנרייך לארוסו עם מ' רוזא עפשטיין מראבראמ.

יעקב לעוו — רדומישלא רבתי.

הנני מביע במו"מ לרעי מר משה קארנרייך מרדומישלא לארוסו.

חיים זאב ליבנינגער — מרנוב.

אנחנו מברכים את חברנו מר משה קארנרייך לארוסו במו"מ.

יחזקאל ויהושע ברנדשטר — מרנוב.

ברגשי גיל וששון אביע מעמק לבבי במו"מ למר משה קארנרייך לארוסו.

ליבוש גראם — רדומישל רבתי.

מקרב ולב עמוק אביע במו"מ לידידי מר משה קארנרייך לארוסו.

דוד קאהן — רדומישל.

ברגשי אהבה וידידות הננו מברכים במו"מ את דענו מר משה קארנרייך לארוסו.

פינחס שמראך, מענדל קודץ — מרנוב.

הנני מברך מעמקי לבבי במו"מ את רעי מר משה קארנרייך לארוסו. שלום קאסמען.

ברגשי גיל אביע מעמק הלב במו"מ לאחי היקר מר ישעיה לעוו לבאו בכריה האירוסין. מו"מ להורי היקרים. דוד לעוו.

להמאורשים פערל היילפערין מטלוסמע ואברהם גאלרנער מסניאמין אני שולח בזה את ברכתי. בן ציון טויבער — סניאמין.

אגידת הבחורים "השחר" ברישא מברכה במו"מ את מנהלה מר אברהם בילדר לחתונתו. נפתלי דרילר.

הריני מברך במו"מ את חבדי הנכבד מר אברהם בילדר לחתונתו. אלימלך צוקר.

ברגשי אהבה אביע מעמק לבבי במו"מ לידידי ורעי מר יחיאל קלמן שאיף לחתונתו עם מ' ריזל וואנסבעדג סציאוואקא.

ישראל ליב באכנעד — אשפיצין.

ברגשי גיל וששון אנו מביעים מעמק לבנו במו"מ והצלחה לב"ד מר חיים קראלל, לבאו בכרית הגשוואין בכאבניא.

ב"ד ליבוש בוכווייטץ סלאמניק, חיים ריינהאלד — קראקא.

את הנמיה לחיי אמונה זרה, לשקיעה עמוקה כמחשבות מוסר, להתכנסות נמורה בעולם שבו שלטת רמ השנחה עליונה. שריניו הם מעשים טובים ושתכליתו היא חן בעיני האלהים. בימות החשמונאים, כל היהודים, פרושים או אסיאים או צדיקים, שמו כמרה גדולה או קטנה מספר ידוע של חסידים ומנהגים, שהספיקו להבדילם מכל שאר אומות העולם. היהודים נבדלו מכל עמי התבל. להצער השלילי הזה לא הוביל את עמנו רגש גאון לאומי, לא מין שוביניזמוס מצומצם המגיע עד בחילה בכל הנוס, כמו שמתארים בהרגל. לא! היהדות לא כחלה בעמים, היהודים היו תמיד מוכנים להתאחד עם כל העולם, תמיד היו שואפים בכל כחותיהם להכניס את הנכרים למחגם, להפוך את כל ערכובית הלאומים לצבור יחיד ומגורש של מלכות שדי. הפרוד הסוגה בחקיס, היה נובע אצל ישראל, כמו אצל כל כמרי אסיה, מהרגשת המהות, מחפץ שמירת התעורה. היהודי הרגיש, כמרה יותר גדולה מאשר נבנוי להם וחכמי כדים מן השיחור ועד הפרת, שמהינות גדולות כחו, שברוח מוסרו, בשלידת אלים ככחש הסקרמנטים, במול כל המעשים והפעולות הדתיות, שאין להן תכן, אשר בכל השקפתו על העולם, הוא כאמת שונה מכל העמים ושעליו לעמול להתקים ולהתרחב ולפרסם את רעותיו; היהודי היה נוכח בצדק, שכרנע הזה, שיפלו הגדרים ויחסרו הסינים המכרילים, עליו יהיה להנמס. להתכלל, להסתגל בשלמותו אל העולם הגדול. בצד העכומי"ת עמד לא רק הרוב — עובדה, שכבר לה לעצמה בלבד יש ככר תקף קסמים על רוחות רפות — אבל גם כל התפארת וההוד ורעננות שושנים וזוי היפעה המסמה של תרבות חמירת, של אמנות הפתוח, של סוד נעם השירה ושל חמרת הציוו. לא משנאת העולם, רק מן הפניה העצומה להיות, להשתמר במהר, רק מן החתירה הכבירה של קרישים תהיו כי סדוש אני, רק מן אותה ההתנושות הנהדרה אחרי הזרככות והשתגכות יצאו אותם חקי הפרוד. (עיר יבא).

לוח השנה של העברים והקדמונים. בחכרת האסטרונומים האנגלית בלנדון דרש מר מ' ב' קניבל דרשה מענינת על דבר לוח השנה בישראל בימי קדם. הננו יודעים, כי בזמן ב"ש קבעו שנים וחדשים ע"פ עדים שראו את מולד הלבנה עד תקון הלוח ע"פ חשבון ע"י הלל השני, בסוף ימי חכמי התלמוד, אבל כיצד נהגו ישראל בזה בימי בית ראשון לא נודע עד כה, כי לא היה רק קבלה, אבל לא ראייה ברורה. בגלוי הבתבים הידועים בקרקע של חרבות סונה במצדים, אשר תרגמום הפרופסור סאייס וא' ע' קאולאי ננה אור בענין הזה וצתה נתקים ע"פ הבתבים העתיקים ההם מתחלת ימי ב"ש, כי כבר אז, ת"ת שנה לפני תקון החשבון, חשבו ישראל את עהותיהם כמו אח"כ בימי התנאים ובמונו היום. בבתבים הארמיים ההם, שהם שמרות ומבתבים, נרשם הזמן ע"פ ספירת המצרים וע"פ ספירת היהודים, והנה סדר קביעת השנה של המצרים ידוע היטב. שנה המצרים היתה, כשנת האירפיים, שנת החמה של י"ב חדש, כל חדש בן שלשים יום ולהשלים שם"ה ימים היה כל חדש אחרון בכל שנה חדש העבור, בן ל"ה יום. וע"פ השיאה עם הלוח המצרי נובל לעמוד גם על אופן הלוח היהודי. המפתח לזה היה המקרה ששני ימים הרשומים כשמרות ההם רחוקים זה מזה שלשים יום. ע"פ זה חשבו ומצאו, כי חדשי היהודים הקדמונים היו חדשי הלכנה והתאימו לשנת החמה ע"י חדש העבור.

רבקה פראנט	ישעיה לעוו
מאורישים בר"ח ניסן תרס"ח	שענדישוב.
גארליץ.	
העניני נאכס	משה שטיינהויז
מאורישים	
פשישילני.	טרנאפול.

מוצאת בל"ס מן האסיאים. על אלה העוסקים בחכמה מעשית אמרו, שיש כת א' של מנים, התולה את מקורה בהיהודים⁵⁾. קצת בחו"ל אמרו להפך, שהיהודים יוצאים מן המנים⁶⁾, כלומר המנים עמך והיהודים בניהם. ההשבעות האסיאיות היו גפירות מאד בין הנכרים. בזמנו נמצאו הרבה מהם, כמו לוח עפרות של הדומנטום. הספירוסים השונים, ועוד דברים רבים. ישמות עבריים נפרצו ג"כ בהגזוזים ובוראי ג"כ נבעו מן המקור יל יודעי ח"ן היהודים. אף מגיני העכומי"ת, האפלטוניים החפשים נתעו להעריך את כח ההשבעות העכריות. דמסצנוס, שחי במאה הו', קרא את אל היהודים לעזרתו, למען גרש שדים⁷⁾. זה היה מן אחרוני הפלוסופים היונים. היהודים יודעי חכמת הסודות נראה תקעו אהל חכמתם הנסתרה ביון. ר' פתחיה בסכובו, כבר בחצי אלף שנה אחר הסגר האסכולה באתונא, עוד מצא שם יהודים עוסקים בהשבעות. בימות מסעי הצלב שב הקשור בין המזרח והמערב. הכת הכיזמנית של הבוגומילים הספיקה לומר בצרפת הדרומית את הכת של אלביגנוים ודעות ע"פ הדואליזמוס וסודות הימים העתיקים הגיעו לארוסה המתחדשת. בדרך הזו בלי ספק באו גם שרידי יודעי חכמת האסיאים לפורבינצא (צרפת הדרומית, פרוכנס) ונתגלתה הקבלה. כמו שהיתה בימי הכינים אצל הקבלה המעשית גם קבלה עיונית, תאוזופיה ממירה והיא לכבה אף את מוכי הנצרים, וחכמים בריכלין, מלנחתון, וירנדולה מצאו בה חן וראו כממירותה ים עמוק שאין לו סוף, תהום של המחשבה האנושית. כן גם בימים העתיקים. פליניוס מדבר בחרת קרש מן האסיאים: "כן באלפי דורות — דבר ישנאה קשה להאמין — יש⁸⁾ שבש נצחי בלי שיוולד איש ומתקמים רק מרגש התשובה של ב"א. סולימוס⁹⁾ שחי כבר במאה הו', אמר, שבהישנחה עליונה. נוערו האסיאים להררכים האלו. סופסיר¹⁰⁾ המדבר ע"ד ג' אסכולות פלוסופיות בישראל וכדומה, נראה שלקה את כל דבריו מן יוסף בן מתתיהו. המיסטיקה היהודית. למרות חוגי יודעים הצרים היתה רבת השפעה. הנצרות, כפרט הפאוליניזמוס, וכל מושג הלוגוס חן יצור המוסטיקה האלבסנדרונית. שמספרותה אנו יודעים רק את פילון, השאר הם רק ספרים פופולרים. הפלוסופיה האפלטונית החרשה מקורה בחלק רב בספרי פילון. איוו עשרות שנים אחרי פילון נותב הפלוסוף ניקומחוס ע"ד המלאכים ויחסם לשדים. עם רבות הזמן הלך וגדל הזרם, שיצא מן חברת בודרי אלכסנדריה, והגיע לזה, שפלוסוף נכרי, פורצירוס, כתב פרוש על הספר דניאל. זה הוא אונקוס בקורות התרבות.

בימים הקדמונים היתה ררך המזרח, שנושאי איוה רעיון עמלו להבדל מכל שאר בני אדם, שאינם דקים בו. עמלו להפרד מן ההמון, שאינם משיגים, כמאכל, משתה, לבוש, מנהגי החיים וכו'. כן נחשבו הכהנים אצל כל בני התרבות העתיקה לשדרה חברתית נבדלה. כפרט אצל יבנני ישראל; אצל המצרים היו הכהנים פרושים מן הצבור ע"י חקים ודינים בלי ספורות. אף אצל עמי התרבות הקלסית אצל היונים נודמן לפעמים האורח העתיק הזה. אמנם כת כמרים כמובן עמי אסיא לא נמצא שם. אבל בשביל זה המיסטיקים הפתגוראים והאורפיים נדרו א"ע פנינים שונים ופרשו מן הצבור הכללי בחייהם. מה רצתה היהדות? היא שאפה לעשות מן הצבור הישראלי גדוד של מרחיבי אהדות ה', צבור של שליחי הדת, ממלכת כהנים. זה היה דבר קשה. נסיונות הנביאים בבית ראשון היו לריק. דרישות גדולות יותר מרי הוצבו בעד עם שבני. בבית שני נעשתה סלקציון כמובן דרוני. רק אלה שהרגישו את עצמם חזקים והגונים, המה התקבצו סביב דגל התורה. תמיד היתר מוכשרים וחרוצים ונכונים למסור נפשם בעד רעיון, הלכו ועלו מכלל לא"י ובא"י עצמה שוב, החלשים המפגרים כרחו להשוטרונים (Antt XI 8) או בהמשבר ההללניסטי הגדול, דבקו באנטימוס אפיפנס, הנשארים היו אלה שהרגישו בנפשם

5) Plinius: H. m. XXX 1.
 6) Diogenes Laertius: Reinach 178
 7) l. c 211.
 8) H. n. V 73.
 9) Reinach 341.
 10) Porphyrius: de abstinentia ab esu animalium IV 11.

הנכורים.

עדהנו צריכה לחון מובהק ומטיב נגן בעל תורה וי"ש להתפלל בבית הכנסה דפה הנועד להלל. החפץ במשרה צריך שיהי' איש שלא עברה עליו שנת הארבעים ויריו רב לו לנהל להקת משוררים. שכר אלף ומאתים כתרם — 1200 קראנען — לשנה מלבד הכנסות צדיות הראוים למון וגם שלש מאות כתרם — 300 קראנען — בעד משוררים. לפנות אלינו בכתב עד 31 מאי ש"ז, היוצאות הדרך יקבל רק האיש אשר יקרא מאהנו לביא להתפלל בהור נסיון. יאסלא. נשיא העדה דוד יהודה ווערנער.

סדר היום של הקונפרנציה "עבריה":

(א) פתיחה. מר ר"ר י.מ. פרודא; (ב) מטרות "עבריה" ואופני העבודה. מר צבי שרפשטן; (ג) הפצת הספרות ויסוד ביבליותריות. מר נ. זינגלבוס; (ד) הקנות ההסתדרות. מר צ. ז. דיונדרוק; (ה) בחירה ועד מרכזי; (ו) שונות. האספה תהיה ע"פ סעיף ב' לחקי האספות. הועד המרכזי של "עבריה" בנירציה.

מקרב ולב עמוק אביע במו"מ לידידי מר חיים קראלל לחינתו. ידיו המל"ג. עוזר פינקערשטיין — סלאמניק. הנני מכרך במו"מ את ידיר נעורי מר יעקב זילבער מטרנוב לחינתו עם מרת שפרה טויבה קירשבוים מטרנוברג. מו"מ להוריהם. שמשון שפירן — מיעלעץ. הנני מביע בכינו"מ ל"ב מר ישעיה לעוו משענדרישוב לארופי. שמואל לעוו — ראפטשיץ.

בית מסחר הספרים של אברהם ראבינוואהן בסטאניסלוי

ממציא לכל דורש כל ספרי "תושיה", "אחיאסף", "האור", "מיריה", "יבנה", "איוראעליט" מווילנא, "אביב", כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליותריקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 כתרם, כל מיני ביבליותריות לילדים, לבני הנעורים ביבליותריקה נצנים, פרחים, בכורים כל ספרי זרנון, ספורים, רומנים וחזיונות הכל במקח השוה. ווערטרער-וך אשכנזית — עברית מאת ד"ר מרגל במחיר הנמוך. חברות, בתי ספר, כיב-ליותיקות מקבלים רבט הגון. קטלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם.

האדרסה: Abr. Robinsohn, Buchhandlung Stanislaw.

HOTEL SPATZ Krakau.

דען געעהרמען יודישען קויפליימען דער פראוויניץ כעעהרע איך מיך מיין אללג. בעליעכטע ניי רענאווירטע רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע, עקע דער באויע-ציאלא, אונד מעטהאססע צו עמפפעהלען. אים זעלבען הויזע האבע איך מיר אויך איין מיט אלעס קאמפארט איינסגעשטאמט-מעמעס האַטעל איינגעריכטעט. איינערסט שמאקהאפטע שפייזען בתכלית הכשרות אללערליי ביערע, זעמטליכע בעקוועמ-ליכקייטען, בילליגע פרייזע.

שו"ב.

חתי האברך המופלג בתו"ש החו"ב בחד"ת שכבר הגיע להוראה ויש לו עדים נאמנים מטמה גדולי הרבנים והוא שו"ב מומחה ואומן גדול בעסק שו"ב וגם ממוחסי הדור מבקש משרת שו"ב. היודע לרמציא לו משרה בזאת ימכל שכרו.

Israel Goldmann, Gernakówka.

פחמיאבן

ממכראות אשר כפרוסיה משלה

D. Goldstein, Oświęcim

Avis für Reisende Kaufleute!

בית הבשיל כשר, על צד היותר טיב אצל סהוי יעקב ליב פינקאם. וויען II. ליליענברונגאסע 9. גוטע קיכע, רעעלע בעדעיונג, ציווילע פרייזע. העורה על כשרות מהרב הגאון וכו' מהו' שי' פייסט נ"י רב דשיפשו. שבת קדש ווירד קיין געלד גענאמען אונד ניכט פריש געקאכט.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים ופתרונו

מאת שמעון מנחם לוד. תכן הענינים. פתיחה. פרק א/ סוד הסמכטיון בתור אות לקרוש שבת ב. הסמכטיון והרי הקשך ביהוסס להשבטים. ג. ההגדה על ארות "בני משה" ויסורה. ד. ממלכות ישראל כערב הרומית ובאפריקה המזרחית, ממלכות יהודיות של הנוורים, החלזים והאווארים באירפה. ה. אלרד הרני וספוריו. ו. נפלאות עשה"ש מקימות ע"י עדים נכרים. ז. מהות השבטים הנ"ל וסוד "שבט ינוס". ח. ממלכת ישראל באוויא. התיכונה. (בשורת בנימן מטרונו). ט. בשורות ע"ד ביאת עשה"ש והמשיח. יבוסת הסמכטיון. י. ממלכת ישראל במרבר סהרה. יא. דוד הראובני ושליחתו (ממלכת ישראל במרבר ערב). יב. ממלכת ישראל בהורו (דברי הימים של עשה"ש) ג. עקבות נהי ישראל באוויא המזרחית וכאוסטרליא יד. עז-ראיה לכל הגדות. טו. אגרת נחמה מבני משה, אשר מעבר לנהר סמכטיון. טז. שבתי צבי ועשרת השבטים. יז. הגדה "היהודים הארומים" ויסורה. יח. תורים נוסעים לבקש את עשה"ש (מכתב רבנו אל בני משה). יט. עשרת השבטים והסמכטיון בחינא. כ. עשרת השבטים באמריקה. כא. האנגלים — עשרת השבטים. כב. היפנים — עשרת השבטים. כג. בטול ההשערה ההרשעה, שהתבללו עשה"ש בגוים. כד. פתרון החידה. כה. השבטים ומהלקותם בא"י ואופן גלותם. כו. יהודה וישראל גוי אחר. כז. שנים עשר שבטים בומן הזה כה. אהרות רב. כל הפרובלמות האלה תתאונה בחקירה מדעית הפשית, בהגרות כל הומנים בענין זה תגלה מקורן ומהותן. כל ההשערות תבנה, להעמיר את הרבר על אמתות. מחיר הספר 2 כתרם. — להשיגו ע"י האדמיניסטרציה "המצפה" בקראקא.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71.

ריעווגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען לאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט די מארקל "שרייבענדע ענגעל" זאמטט 10 פלאטמען נור 35 פלאצין. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערזוימען. פרייזקראנטע עט הויפפערציווינסטע אויף פער-לאנגען גראטים אינר פראנקא.

מודעה נחוצה לעוברי אורח.

אהכבר בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקתי את בית-מלוני, שהי' לי ער בה ברחוב מנישא, לביתי העומד ברחוב דאבראמילער-שמראסע נומר 3 אב מהאָר ומיום 4-מען נאָוועמבער הבע"ל יהי' איה" בית-מלוני שמה, פתוח בחדרים יפים ומרוחים נחמדים ומראה, וארוחתי ארוחת המיד, תהי' ערובה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאכלי מעדנים וככל מיני משקאות היותר טיבים, ערבים לחיך טועמים, בנקיון גדול ובהכלית הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי וזאורחים הנכבדים בעצמם, אשר כבר בקרו אתי עד היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והנני עומד הכן בכל עת לשרת ית. כל הזכאים תחת צל קורתך על צד היותר טיב וכאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האטעל עט רעסטוראציאן פרעמישלא, דאבראמילערשמראסע 3.

כתובת: M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3 Hotel & Restauration.

מורה עברי

שיימד בבית ספר עפ"י השמה המבטעה מבקש משרה, לפניה אל: Zwi Scharfstein Brzeżany für P.

מהות המוסר

מאת ישראל סירקיס. המחבר העברי הזה סלל דרך חדשה בפילוסופיה והוא מגלה העלומות חכמה במסתרי נפש האדם. הוא חיפש כל רזי הסכות, שגרמו את הדעות המוסכמות בתורת המוסר של סדר החברה. הוא מהפך את כל השקרים המוסכמים ומעמירם על אמתתם, קורא לכל בלל אנושי בשמ האמת ומראה מקורו. המחבר הוא פילוסוף עמקן ובכ"ו בעל סגנון פשוט ומוכן לכל בכל פרק ופרק הוא מגלה המון אמתיות מפליאות ומחכימות. ספר כזה לא נכתב בתוכנו זה מאות בשנים. הממכר באוסט-ריא נמסר ל"המצפה". מחירו 1.40 כתרם עם פרטא ע" האדמיניסטרציה של "המצפה".

בהוצאת אביב ורשא יצא לאור הספר המפורסם:

מורות העברים

לכתי ספר ולמתלמדים מאת שמעון דובנוב

עץ 40 ציורים ותמונות (שייש להם ערך היסטורי) בהם 4 מציגות גיאוגרפיות: א. נפת מצרים ומרבר ערב, ב. נפת ארץ ישראל בימי השופטים והמלכים, ג. נפת ירושלים בימי המלכים, ד. נפת ארצות חקל ופרת.

לע"ע נמצא למכירה החלק הראשון (מנוקד ברו), המקיף את תקופת כתיב הקדש מאברהם עד סידור התנ"ך, ומפיץ אור על ספורי כתבי הקדש. שם המחבר פוטר אותנו מהרבות מלים כפוסטם ספרו.

הנני מקיים, שכעבודתנו זאת מלאנו את תקות המורים העברים; לראות את ספר קורותינו ערוך לכני הנעורים ברוח היסטורי-פדגוגי. מחיר הספר ביחד עם המפת 60 קאפ. משיח 8 קאפ.

הכתבת לחוכמת ולמשלות, כספים; Wydawnictwo „Awiv”. Warszawa, Nowolipia 15

!! AUSVERKAUF !!
4 Paar Schuhe um 7 Kronen.
Durch Ankauf enormer Quantitäten in Schuhwaren werden nur durch kurze Zeit um Spottpreis abgegeben 2 Paar Herren- und 2 Paar Damen-Schnürschuhe mit stark genageltem kräftigem Lederboden, mit extrafeinem Lederbesatz, hocheleg. neuester Façon und stark. Grasse nach em. oder Nr. Alle 4 Paar kosten blos 7 Kronen. Versandt per Postnachnahme. Umtausch gestattet, auch Geld anstandslos retour. — „Schuh-Exporthaus. Krakau“ Postfach 95.

מכתבים ללמד

ערכתי לי שיטה שלמה ומסוימת להורות תלמידים את השפה העברית מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמיד יוכלו לרכוש להם את השפה על נקלה ולבוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, כדקדוק, בכתב, בקריאה ובדבור. פרספקט חנם. מכתב לדוגמא כתר אחד במרשאות.

שכה וואלקאווסקי
Krakau, Miodowa 9.

בעיר ימים אחרים הופיע בהוצעת "היעד המחוזי של החברה הציונית בבוטשאטש" החוברת

דער יודישער קלוב

מאת ציר בית הנבחרים
דייר היינריך גאבעל.
החברת היתה בת 7-8 גליון, סכילה; כל הנאוטים והאנטרפלציות וההצעות של הצירים היהודים בבית המחוקקים, מעשהו של הקלוב היהודי להעלות ארובה לפני עמנו על שדה האקנומיה.
בתק הראשון מאת ליאון ובסלד יסופר דברי ימי היהודים באוסטריה כיוכל שנים האחרון ותוצאת ההתבוללות.

המחיר הנמוך 30 הלר, אשר קצבנו להחברת יתן האפשרות לכל יהודי לקנותה. מבקשים אנחנו להודו ולהזמין אצלנו את החוברת הנ"ל. ההזמנות ומשלוח כסף על כתובה.
J. L. Schneier, Buczacz.

זרנו ולשוו-עבר

(למי משניהם היתרון)
הספר הזה יפתור את השאלה האקטואלית עפ"י מופתים הסמורים ומדעים, ולדוברי-עברית יהיה ענין רב לענות בו.
ראוי איפוא, שכל איש יהודי יקנהו, כי לאומי-מדעי הוא כמלוא המובן.
מהירו כתר ועשר אנורות (1 K 10 h) וישולח חפשי.
להשיגו אצל המחבר והמו"ל:
M. J. HEILMANN
Podgórze, Józefinska 24.
גם אצל מוכרי הספרים המפורסם:
E. Fortgang, Kaschau, (Ungarn)

מדון אשכנזי-עברי

Deutsch-hebräisches Wörterbuch
von Dr. M. Margel.
הנני מתכבד בזה להודיע, כי הוצאתי הקומיסיה של מלוגי סיד המו"ל ל. קליין והתה שמקחו היה מקורם 20 בחר אפשר להשיגו רק אצרי או ע"י אדמיניסטראציה ציא, המצפה מהיום והלאה במהיר 12 כתרדים; אינני שולח מלני לשום אדם בוקיפה (נאבנאהמע) וצריך בר דורש לשלוח את המחיר מראש על פי האדרסה:
Rabbiner Dr. M. Margel
Pożega (Slavonien).
— למ"ס הנחה הגינה. —

Wyd.: { **Naftali Hof.**
S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórze

הודעה חדשה.

ב"ה
רבים שאלוני אודות שומן קאקוס-ניססע אם הוא עוד תחת השגחתו. לכן עלי להודיע בשער בת רבים כי כוהי או כוהי עתה וזה שלוש שנים מעת שפתי עין השגחתי על הפאבריק של הי נעארג שיכט א. ג. באויססיג יע"א עד עתה לא הסרתי השגחתי והשומן הזה כשר לאכול בלי שום פקפוק ונדנדוד כלל, כי בעת נתתי ההכשר על הפאבריק הנ"ל דברתי עם כ"ק ש"ב הרב הגה"ק אדמו"ר מרן שלמה הלברשטאם וצללה"ה מכאכוב ואמר בפה קדשו שיש לו שמחה גדולה בהכשרת הפאבריק הזאת כי היא טובה גדולה לעולם כדי שלא ישלחו בחפאה ובשמנים הכאים ממרחקים וכפרט שהפידמא הזאת יש לה סכש מיוחדת הנקרא פרעסהויו ושם באים האגוזים לכבשם ואינה צריכה להביא ממרחק שמנה, לכן כל איש ואיש אפילו המהדרין מן המהדרין יוכל לאכול השומן קאקוס-ניססע מהפאבריק הנ"ל הנקרא בשם "צערעס" או "ראדיאל" או שארי מארקעס הנמצא עליו חותם שלי כי הוא פרי עין וך נקי בלי שום תערובות כלל והכל היא תחת השגחתי מתחילת הכתישה עד שכאה לתוך הכלי הנמכרת כחתימתו, גם הכשרתי הפאבריק הנ"ל על חג הפסח הבע"ל וחכיתו ודאעזן וכל הכלים המה חרשים לכן על כל פאקעט או חכיות של שומן צערעס מן הפכריק באויססיג ע"צ עלבע, שיהי נרשם כשר לפסח עם חותם שלי יוכל להשתמש בפסח הבע"ל בלי שום חשש ופקפוק כלל ויאכלו ענוים וישבעו.
בעה"ח יום ג' שמיני כ"א אדר שני ה"ח לפ"ק פארגורוע יע"א.

הק' שמחה פרענקער תאומים
אבר"ק סקאוויץ והגליל חופ"ק פארגורוע יצ"ו

Die besten und billigsten Uhren liefert
KESSLER'S EXPORTHAUS, KRAKAU.

Prima Ankeruhr s. poss. Kette	K	2.—
Remontoiruhr	"	3.—
Roskopf Patentuhr	"	4.—
Mit Doppelmantel	"	6.80.
Schwarzstahl-Remontoiruhr, offen	"	4.—
Schweizer System Roskopf-Patentuhr	"	5.—
Registrierte Adler-Roskopf-Remontoiruhr	"	7.—
Echte Silber-Remontoiruhr, »Gloria«-Werk	"	8.40.
Doppelmantel-Metalltula-Remontoiruhr	"	10.50.
Echte Silber-Remontoiruhr, System Roskopf-Patent	"	11.—
Mit Doppelmantel	"	13.50.
Konkurrenzwecker	"	2.90.
Doppelglockenwecker (2 Glocken)	"	3.80.

Für jede Uhr wird streng reelle, 3-jährige, schriftliche Garantie geleistet.
Postversant per Nachnahme oder Vorauszahlung.
KEIN RISIKO! UMTAUSCH GESTATTET ODER GELD RETOUR!
Alljährlich werden von mir mehr als 50.000 Stück Uhren zur grössten Zufriedenheit meiner P. T. Kunden versandt.—Preiskurant gratis u. franko.

דיא פיליאלע דער קאזי. קענ. פריוויליג. גאלצישען
אקציען-היפאטמהענבאנק
אין קראקווא, רינגפלאטץ (עקע דער ברידערנאססע)
האט איינע
פאר שום-האססע
(אייננאנג פאן דער ברידערנאססע) ערעפאנעט.
דויערבע נעוואהרט אנליהען גענען רעווערס, ריקצאהלכאר
אין וואַכענטליכען, מאַנאטריכען אָדער פֿיערשטעליאָהריכען ראַטען.
לייחט אויך געלד אויף ווערטפאפיערע
זאוי אויף זילבער גאלד אונד עדעלשטיינע.

מקרא מונה

תורה-נביאים-כתובים-כהפכה מהודרת
יצא לאור הספר הראשון:

שיר השירים

זה הקבץ היקר, המכיל: שירי נטורים, שירי רועים, שירי מהול, שירי אביב, שירי התונה, שירי משפחה וכו', ששור אבותינו על אדמתנו. — זה האוצר הנחמד כגנזי ספרותנו הקדמונה, שנעשה על ידי הסידור השירי, הגתה הנוסח וכו' מבואר כל צרכו לכל יודע עברית — ראוי הוא, לפי ערכו הרם ולפי היוצנותו היפה מאד (מצויר) שיקשט כל בית יהודי.

הספר, הנרפס הדר, מחויק 4 1/2 גליוני דפי כפורטט גדול.

מחירו 50 ק. ועם המשלוח באחריות 65 ק. אפשר להשיגו בכל ב"מ הספרים. בווארשא ע"י "אהיאסק", או אצל המחבר לפי אדרס זה **Sch. Lewin, Warschau, Ogrodowa 8** (Russland).

למנצח בנינינות!

ליום מלאה עשרים וחמש שנה להולדת הש"ץ המפורד והקובפויטור הנפלא מר יוסף ראזענבלאטט, ש"ץ ראשי לעדת הסבורג ומקודם בפרסבורג, יצאו לאור שני ספריו "תפלות יוסף", ו"זמירות יוסף". הראשון כולל עשרים חמשה רעציטאטיאם, הנעשים ברוח ישראל-סבא, ומסודרים באופן מורדני, והשני כולל חמשה קומפאזיציאנען קיארטעט. למותו יחשן להלל כנגינותיו הנפלאות של המחבר הזה, אשר הפליא את לב שומעיו בחקי השירה והזמרה בעודנו בן השע שנים נערים הגדולות באוסטריא וכאשכנז, עד אשר כהיותו כבן שמנה עשרה שנה נתקבל לש"ץ ראשי בפרעס-בורג ובבן עשרים ושלוש נקרא לכהן ככהונה ש"ץ ראשי בקהל הסבורג.
מחיר "תפלות יוסף" 6 מארק, ו"זמירות יוסף" 4 מארק, להשיגם ע"י נאבנאהמע אצל המחבר

J. Rosenblatt, Oberkantor,
Hamburg, Dillstr. 19.

יין טוב ושמור לתג הפסח.

בבית מסחר היין שלי פה קראקא בריימע-גאסע נומר 10 או אלמע ווייכסעלנאסע 67 נמצאים כשנה הזאת יינות ושלוואוואויטץ ממינים שונים, ישן ושכור וגם טוב מאד, בזול ובמקח השווה וכל הבא אינו לקנות בורא ישבע רצון ויהנה בחג המצות כרב דיצות.

יעקב וואלד.

צור בעאכטונג!

אום דאס געעהרמע פ. מ. פיבליקום פאר מינדערער קאהלע צו שיטצען, האבען וויד מיט אונ-זעיען קאהלענהענדער ערן ריא פער-איינבארונג געטראפען, דאס ריעוע אייסשליעליך פאן אינו יאוארו-נער קאהלע בעציעהען ווערדען. דיעוע הענדלער ווערדען אן דען מירען איהרער געשעפטסלאקאלע אינווערע טאפעלן אנבריינגען. נור יענע הענדער-אלוא, וועלכע מיט אונזעיען טאפלן פערזעהען זינד, האבען עכטע יאוארונער קאהלע.

A. Gross & Sohn,
Krakau, ul. Pawla 7-9.
Jaworzner en gross-Verkauf.